

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

12^E JAARGANG

WOENSDAG 2 NOVEMBER 1927

No. 618

INHOUD.

	Blz.
HANDEL EN BEDRIJF VAN NEDERLAND IN DE EERSTE NEGEN MAANDEN VAN 1927 II door <i>W. G. H. van der Zweep</i>	962
De Financiële verhouding tusschen Rijk en Gemeenten III (Slot) door <i>Prof. Mr. Dr. J. van der Grinten</i>	967
De „Rheintag“ te Duisburg door <i>Jan Schilthuis</i>	969
De Handel van China gedurende het jaar 1926 door <i>Thos. T. H. Ferguson</i>	971
Amerikaansche Loontheorie door <i>J. Ratté</i>	973
De invloed van de Dawes-betalingen op het Economisch leven van Duitschland door <i>E. F. Philipp</i> met Naschrift door <i>Gerlof Verwey</i>	974
BUITENLANDSOHE MEDEWERKING:	
Het Fransch-Duitsche handelsverdrag. De moeilijkheden met de Vereenigde Staten door <i>Prof. B. Nogaro</i>	975
AANTEKENINGEN:	
Prijsvraag van de Nederlandsche Organisatie van Accountants	976
Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen en gezinnen van meergegoeden te Amsterdam	977
MAANDCIJFERS:	
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	978
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	978—984
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra, Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*
Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma.*

Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*
Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg.*

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

31 OCTOBER 1927.

In den toestand van de geldmarkt kwam weinig verandering. Het aanbod van geld bleef gering. In het midden der week was het aanbod iets grooter, zoodat verschillende posten wissels voor $4\frac{7}{16}$ pCt. konden worden ondergebracht en callgeld tot $3\frac{3}{4}$ pCt. kon terugloopen. Maar de meeste geldgevers onthielden zich op deze koersen en bij het naderen van den ultimo

werd de vraag naar geld weder veel grooter. Particulier disconto steeg weder op $4\frac{9}{16}$ pCt. en call geld noteerde $4\frac{1}{2}$ à $4\frac{3}{4}$ pCt. De prolongatierente schommelde de geheele week omstreeks 5 pCt.

* * *

Op de balans van De Nederlandsche Bank komt duidelijk de invloed van de maandwisseling aan den dag. De post binnenlandsche wissels blijkt met f 3,3 miljoen te zijn toegenomen; de beleeningen geven een vermeerdering van f 18,1 miljoen te zien. Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg van f 7,9 miljoen tot f 12,3 miljoen.

De goudvoorraad bleef op dezelfde hoogte. De post zilver daalde met f 300.000. Het hoofd papier op het buitenland toont een stijging van f 15,9 miljoen, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een vermeerdering van f 7,3 miljoen te zien geven. Blijkbaar heeft de bank dus ook in de afgelopen week weder vrij belangrijke bedragen aan buitenlandsche valuta aangekocht.

De binnenlandsche circulatie klom met f 47,6 miljoen. De rekening-courantsaldi blijken met f 0,8 miljoen te zijn verminderd. Het beschikbaar metaalsaldo noteert f 10 miljoen lager dan verleden week. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 46.

* * *

De wisselmarkt was zeer flauw. Vooral Marken waren sterk aangeboden. Geopend op 59,35, werd Woensdag voor 59,21 verhandeld. Dollars daalden van $2,48\frac{7}{16}$ tot $2,48\frac{1}{16}$ en Ponden van 12,10% tot 12,08%. Aan het einde der week kwam er een einde aan de daling. Marken waren voorbijgaand zelfs belangrijk beter en werden weder voor 59,30 verhandeld. Het slot was echter voor alle wissels weder flauw.

LONDEN, 31 OCTOBER 1927.

De geldmarkt was gedurende de geheele vorige week schaarsch van fonds voorzien. Uit den weekstaat van de Bank van Engeland bleek dan ook, dat de particuliere deposito's, waarin de saldi van de clearing banken zijn opgenomen, tot het ongewoon lage peil van 90 miljoen pond sterling waren gedaald. Blijkbaar had dus de Bank van Engeland als een speciale disconto-steuntransactie een veel grooter bedrag uit de markt genomen tegen wissels dan de markt had gerealiseerd.

Disconto, dat aanvankelijk eenigszins flauw gestemd was, reageerde onmiddellijk op de publicatie van bovengenoemden weekstaat met eene verstijving tot $4\frac{9}{16}$ —% pCt., terwijl de schatkistwissels Vrijdag tegen een fractie onder 4% pCt. werden toegewezen.

Heden, den laatsten dag der maand, was geld tot vrij hooge prijzen (5 à $5\frac{1}{2}$ pCt.) zeer gezocht; een matig bedrag werd van de Bank van Engeland geleend.

HANDEL EN BEDRIJF VAN NEDERLAND IN DE EERSTE NEGEN MAANDEN VAN 1927.

II.

De groote goederengroepen.

De handelsbeweging Januari—September 1927.

Het toenemen of verminderen ten opzichte van 1926 is hierin tusschen () vermeld.

Goederengroepen	Invoer Millioentallen		Uitvoer Millioentallen	
	Gewicht KG.	Waarde Gulden	Gewicht KG.	Waarde Gulden
1. Levende dieren..	5.8 (-2.5)	2.6 (-0.7)	25 (+ 17)	15 (+ 10)
2. Voedingsmidd.				
a. onbewerkte ..	2.297 (+206)	359 (+6.7)	1.150 (+192)	279 (+ 48)
b. fabrikaten	96 (-157)	118 (-11)	804 (- 37)	315 (+9.7)
3. Grondstoffen				
a. dierlijke	89 (+ 11)	84 (+16)	84 (+ 27)	41 (+ 12)
b. plantaardige..	2.077 (+2.4)	345 (-12)	369 (+ 88)	120 (+ 20)
c. minerale	12.594 (+151)	243 (+8.5)	6.132 (-1.294)	93 (-6.7)
4. Fabrikaten	3.787 (+161)	720 (+ 37)	1.880 (+146)	499 (+ 38)
6. Andere goederen (voorn. bloembollen, bloemen en planten)	29 (- 19)	4 (+0.7)	55 (+6.9)	41 (+ 1)
Gezamenl. in- en uitv., zonder goud en zilver	21.575 (+353)	1.876 (+ 44)	10.500 (-852)	1.403 (+133)

Van elk van de drie goederengroepen van de handelsstatistiek, welke een uitvoeroverschot laten, was dit thans grooter dan verleden jaar. Het overschot van groep 1, „levende dieren”, steeg van f 1,95 tot f 13 miljoen, doordat de invoer met f 700.000 daalde en de uitvoer met f 10 miljoen steeg; dit laatste als gevolg van den aanmerkelijk toegenomen uitvoer van paarden, koeien, varkens en hoenders. Het uitvoeroverschot van groep 2b, „in fabrieken bereide voedingsmiddelen”, steeg van f 175 tot f 196 miljoen. Van deze groep daalde de waarde van den invoer met f 11 miljoen en steeg die van den uitvoer met f 9,7 miljoen, alhoewel het gewicht daalde. Op den uitvoer, en voor zoover daarmee samenhangend, ook op den invoer, zal bij het bespreken van den uitvoer van fabrikaten worden teruggekomen, zoodat thans moge worden volstaan met erop te wijzen, dat het dalen van den invoer voor een aanzienlijk deel uit den minder grooten invoer van veekoek moet worden verklaard — hetgeen, daar de toestand van de veehouderij beter is dan in 1926, op een grooter verbruik van binnenlandsche veekoek wijst — en voorts uit den verminderden invoer van ruwe en geraffineerde suiker, welke weliswaar met een geringe daling van de voortbrenging van suiker hier te lande gepaard ging, doch tevens met een stijging van het verbruik. De schommeling van het uitvoersaldo van groep 6, „andere goederen”, hangt in het bijzonder met den uitvoer van bloembollen samen.

Thans de groepen met een invoeroverschot.

De waarde van den invoer van groep 2a, „onbewerkte voedingsmiddelen”, steeg met f 6,7 miljoen de waarde van den uitvoer met f 48 miljoen en als gevolg daarvan daalde het invoeroverschot van f 121 tot f 79 miljoen. De stijging van den invoer komt voor een groot deel voor rekening van den invoer van maïs ten behoeve van den grooteren veestapel, terwijl het stijgen van den prijs van cacao en sinaasappelen de waarde van den invoer hiervan deed toenemen, alhoewel het gewicht daalde. Het dalen van den invoer van tarwe, bij gelijktijdig toenemen van den invoer van tarwemeel, het verminderen van den invoer van ongepelde rijst en van koffie maken een onbevredigenden indruk. De hoogere waarde van den uitvoer van groep 2a vindt haar oorzaak in het toenemen van den uitvoer van versch en gezouten varkensvleesch, pure lard, eieren, tomaten, uien en komkommers, alle uitvoerartikelen bij uitnemendheid, de waarde van den uitvoer van kool en peen daalde, alhoewel het gewicht van de laatste steeg.

Het beeld van de handelsbeweging van de belang-

rijke groepen van de *grondstoffen* is aldus:

1. Groep 3a. Grondstoffen van dierlijke herkomst. De invoer steeg met f 16 miljoen, de uitvoer met f 12 miljoen en het invoeroverschot nam mitsdien van f 39 tot f 43 miljoen toe. De invoer steeg van talk, wol, gedroogde exotische en Java-huiden, kalverhuiden en nam af van gezouten exotische en runderhuiden. De uitvoer van wol en vrijwel alle soorten huiden steeg.

2. Groep 3b. Grondstoffen van plantaardige herkomst.

De invoer daalde met f 12 miljoen, de uitvoer steeg met f 20 miljoen en het invoeroverschot daalde mitsdien van f 257 tot f 225 miljoen. De invoer steeg van sisal, hout en jute garens en nam af van oliehoudende grondstoffen, fijne en groente-zaden, katoen (het gewicht steeg), kina, coca, rubber, ruwe katoenen garens (het gewicht steeg) en tabak. De uitvoer van kanariezaad, vlas, rubber, aardappelmeel, cacao boter en kunstzijde nam toe, waarbij het gewicht van de cacao boter daalde; de uitvoer van maanzaad, kanariezaad, kina en coca daalde.

3. Groep 3c. Grondstoffen van minerale herkomst.

De invoer steeg met f 8,5 miljoen, de uitvoer daalde met f 6,7 miljoen en het invoeroverschot steeg mitsdien van f 135 tot f 151 miljoen. De invoer steeg van ijzererts, pyriet, cement, plaatijzer en ruw fosfaat en nam af van steenkool, zinkerts, walsdraad, koper en lood. De uitvoer steeg van cokes, ruw ijzer, half-fabrikaten uit ijzer en oud ijzer; het dalen van den uitvoer van steenkool werd reeds besproken.

Het ligt voor de hand, dat hier alleen de zeer in het oog vallende verschuivingen konden worden vermeld. Daarmede rekening houdende, is het beeld van dit onderdeel van de handelsbeweging niet ongunstig. De groote behoefte aan huiden in het buitenland, gevoegd bij den over het geheel toegenomen uitvoer van leder en lederwerk, wijzen er op, dat de lagere invoer van eenige soorten van huiden niet door minder groote behoefte van de nijverheid wordt veroorzaakt. De betekenissen van het dalen van den invoer van oliehoudende ruwe stoffen laat zich moeilijk vaststellen, doordat een groot deel hiervan bestemd is voor olielagerijen van groote bedrijven, welke hier en in het buitenland margarinefabrieken bezitten en, al naar het voordeeligt uitkomt, grondstoffen, olie of margarine in- en uitvoeren. Het dalen van de waarde van den invoer van katoen is het gevolg van den lageren prijs dan verleden jaar, daar het gewicht steeg; doch aan den lageren invoer van rubber kan een ongunstige toestand van de rubberverwerkende nijverheid ten grondslag liggen, daar de uitvoer in deze richting wijst. De hoogere uitvoerwaarde van cacao boter is daarentegen uitsluitend het gevolg van den hooger prijs, hieraan ligt geen verbetering van den buitenlandschen afzet ten grondslag. Ten slotte is nog de achteruitgang van den invoer van zinkerts, walsdraad, koper en lood van belang, daar dit met verminderde behoefte van de verwerkende nijverheid in verband kan staan.

Tot zoover, in grove trekken, de invloed van de veeteelt, den landbouw, den handel en de grondstoffenvoorziening op de handelsbalans, waarbij, ter wille van de beknoptheid, voor de beweging van de prijzen van landbouwartikelen naar het overzicht betreffende het eerste halfjaar moge worden verwezen. De daarin verstrekte gegevens vinden aanvulling in de Indexcijfers van den Landbouw, welke door de Directie van den Landbouw worden openbaar gemaakt.

Het ontleden van de vorige goederengroepen heeft wel is waar een aantal zwakke punten in de handelsbeweging gedurende het tijdperk onder verslag aan het licht gebracht, maar tevens doen zien, dat het verminderen van het invoeroverschot, voor zoover dat door verschuivingen in deze groepen wordt veroorzaakt, alles bijeen genomen, uit een werkelijke versteviging van den economischen toestand hier te lande

voortvloeit, waarbij licht en schaduw allerminst ten nadeele van de nijverheid zijn verdeeld.

Hoe ging het hierbij met den uitvoer van fabriekaten?

De uitvoer van fabriekaten.

Blijkens de jongste Troonrede wordt een aanvulling van de wetgeving voorbereid, ten einde onder alle omstandigheden de mogelijkheid van het afsluiten van handelsverdragen te behouden en hierdoor het vrije ruilverkeer te bevorderen. Deze in voorbereiding zijnde wetgevende maatregel heeft, aldus de Minister van Financiën, de strekking, om „onder alle omstandigheden”, d.w.z. ook als het accrescendo den verkeerden kant uitgaat, de mogelijkheid van het afsluiten van handelsverdragen te behouden. Doel zou daarbij niet zijn, de binnenlandsche markt voor de Nederlandsche nijverheid vrij te houden, maar den weg naar de vreemde markt open te houden voor onze uitvoernijverheid.

In verband met deze uitlatingen zal het onderzoek zich in het bijzonder op de vraag richten, of uit de handelsstatistiek kan worden opgemaakt, dat aan de Nederlandsche nijverheid de weg naar de vreemde markt in zoo ernstige mate zou zijn versperd, als de Troonrede wel niet zegt, maar toch wel sterk doet vermoeden. Hierbij moet in aanmerking worden genomen, dat uit de handelsstatistiek niet blijkt, of het uitgevoerde Nederlandsch, dan wel vreemd, voortbrengsel is. Eenige voorzichtigheid is derhalve wel geboden, al is hiermede niet gezegd, dat deze statistiek ook ten aanzien van den uitvoer van voortbrengselen van de eigen nijverheid geen belangrijke gegevens vermag te bieden.

Het beloop van de waarde van den in- en uitvoer van beide groepen van fabriekaten, (2b, in fabrieken bereide voedingsmiddelen en 4, „andere” fabriekaten), gedurende iedere maand sedert 1922, is in onderstaand diagram in beeld gebracht. Duidelijk valt hieruit af te lezen, dat de uitvoer van groep 4, „andere” fabriekaten, zich minstens zoo sterk — en dikwerf sterker — dan de invoer van deze groep heeft ontwikkeld, terwijl de uitvoer van groep 2b, voedingsmiddelen, levendiger is geworden, bij gelijktijdig verflauwen van den, overigens geringen, invoer van deze soort.

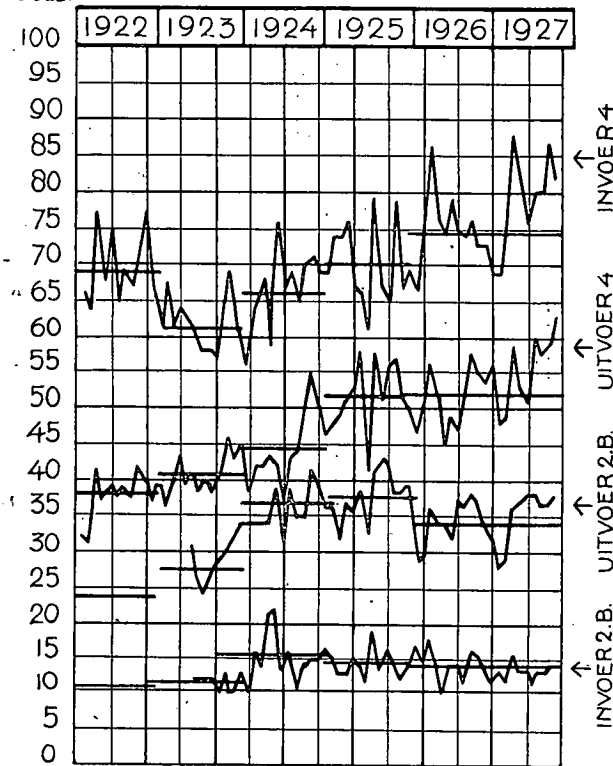
Met het oog op de beschikbare ruimte kan dit gegeven op het oogenblik niet nader worden uitgewerkt; om dezelfde reden moet een bespreking van het aandeel van de fabriekaten in de gezamenlijke handelsbeweging van 1922—'26 achterwege blijven. De aan het gebruik van dit verhoudingsgetal verbonden moeilijkheden, welke in het artikel over de handelsbeweging in het eerste halfjaar werden uiteengezet, maken een te beknopte wedergave hiervan ongewenscht.

Het aantal posten, welke tot de statistische groepen der fabriekaten behooren, is voorts te groot, om in zijn geheel te worden onderzocht, zoodat die met een kleine uitvoerwaarde buiten beschouwing werden gelaten. Van de posten met hooge uitvoerwaarde zijn er een aantal niet behandeld, omdat deze geen artikelen van de Nederlandsche nijverheid betroffen, of om andere redenen niet ter zake dienden. Het zijn: chilisalpeteer, stookolie, bunkerolie, gasolie, scheepsprovisiën, automobielen voor personenvervoer, chassis voor automobielen voor personenvervoer, onderdeelen van automobielen, schilderijen en dergelijke, kunstvoorwerpen. Het aantal posten is daarentegen met eenige goederen uitgebreid, welke wel is waar niet in den zin van de statistiek tot de fabriekaten behooren, maar toch als voortbrengselen van onze nijverheid van te groote beteekenis waren, om buiten beschouwing te mogen blijven.

De invoer van groep 2b, de in fabrieken bereide voedingsmiddelen, daalde, zooals hoogerop werd bericht, in het tijdperk onder verslag met f 11 miljoen, de uitvoer daarvan steeg met f 9,7 miljoen en het

De handelsbeweging van fabriekaten in iedere maand van 1922—1927, uitgedrukt in millioenen gulden.

MILL. GULD.

— — — — — = MAANDEL. GEMIDD.
(VOOR 1927 GEMIDD. 1926)

uitvoeroverschot van f 175 tot f 196 miljoen.

De uitvoer van deze groep besomde f 314.689.000 en hiervan werd een aantal van 41 posten, met een gezamenlijke uitvoerwaarde van f 311.905.000 in het onderzoek betrokken, zoodat met zekerheid kan worden vastgesteld, dat in de overblijvende posten geen veranderingen van eenige algemeene beteekenis kunnen hebben plaats gehad.

Van 15 van deze 41 posten nam de uitvoer toe, bij gelijktijdig toenemen van den invoer. Goederen, van welke de invoer onbelangrijk is, zijn gemakshalve bij deze groep ingedeeld. De uitvoerwaarde van die 15 posten beliep in 1926 f 100.029.000, tegen f 114.215.000 thans. Zooals uit de opsomming blijkt, betreft het hier bijna uitsluitend eigenaardige Nederlandsche uitvoergoederen, welke bijna niet worden ingevoerd.

Uitvoer van fabriekaten: Groep 2b. Voedingsmiddelen.

a. Toegenomen uitvoer bij toegenomen invoer.

A.nr.	Goederensoorten	1926 × f 1000		1927 × f 1000	
		Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer
77	Kaas	51.288	onbel.	57.522	onbel.
2095	Gec. ges. ondermelk ..	18.965	"	19.138	"
96	Gec. onges. volle melk	1.675	"	2.061	"
98	Melkpoeder v. volle melk	4.642	"	5.294	"
215	Ingem. komkommer en augurk i/h. vat ..	295	"	375	"
442	Maïsmeel	83	224	290	264
836	Cacaopoeder	5.129	onbel.	6.443	onbel.
838	Poederchocol. en tabl.	3.477	543	3.735	1546
1002	Spiritus	1.308	215	2.476	1267
1003	Jenever	6.680	onbel.	7.459	onbel.
1006	Likeur	586	"	744	"
1011	Bier op flesschen	2.770	"	3.731	"
1017	Comestibles	1.300	220	2.883	225
1240	Suikerwerk	1.603	486	1.830	506
1026	Cichoreiwortelfabrik. .	228	onbel.	234	onbel.

¹ Het gewicht verminderde

De uitvoer van 9 andere posten nam van f 111.009.000 tot f 121.169.000 toe, terwijl de waarde van den invoer daalde. Op het verruimen van het afzetgebied van onze veekoeknijverheid werd reeds eerder gewezen, ook de handelsbeweging van biscuits is in dit opzicht van belang.

Uitvoer van fabriekaten: Groep 2b. Voedingsmiddelen.
b. Toegenomen uitvoer bij verminderden invoer.

A.nr.	Goederensoorten	1926 × f 1000		1927 × f 1000	
		Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer
63	Gerookt varkensvl.	411	372	566	51
76	Boter	61.381	1.517	66.152	1.462
218	Ingem. groente in kl. verpakking	645	557	780	362
226	Lijnkoek	402	26.223	1.477	18.786
228	Grondnotenkoek	1.384	3.966	1.431	2.481
2231	Cocoskoek	969	1.651	1.188	1.274
441	Roggemeel	65	126	192	25
869	Witte suiker	44.091	3.778	47.282	3.482
1025	Biscuits	1.661	361	2.101	355

Van 10 posten daalde de uitvoer van f 60.677.000 tot f 55.595.000, terwijl de waarde van den invoer steeg. Het overgrootste deel van deze uitvoerwaarde komt voor rekening van de margarine-nijverheid, welker handelspolitieke verhoudingen zich, met het oog op de internationale samenwerking in dit bedrijf, moeilijk laten beoordeelen. Meer beteekenis zou dan ook aan het dalen van den uitvoer van een drietal melkproducten moeten worden toegekend, indien het gewicht van twee daarvan niet ware toegenomen.

Het beeld van dit onderdeel van den uitvoer geeft derhalve geen aanleiding tot zorg.

Uitvoer van fabriekaten: Groep 2b. Voedingsmiddelen.
c. Verminderde uitvoer bij verminderden invoer.

A.nr.	Goederensoorten	1926 × f 1000		1927 × f 1000	
		Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer
75	Margarine	46.006	onbel.	42.197	onbel.
95	Gec. ges. volle melk	9.026	"	8.460	"
97	Gesteriliseerde melk	1.126	"	916	"
2098	Melkp. v. ondermelk	940	"	852	"
216	Zuurkooli/h. vat	111	"	33	"
217	Ingemaakte vat- groente n.a.g.	918	"	764	"
443	Rijstmeel	838	"	808	"
449	Gepeld graan, behalve rijst	844	"	811	"
848	Gebrande koffie	527	"	487	"
1007	Dranken m. meer dan 5 % alcohol	341	231	267	35

Anders staat het met 7 posten, welker uitvoer van f 30.664.000 tot f 20.926.000 daalde, terwijl de waarde van den invoer steeg. De buitenlandsche afzet van drie belangrijke takken van onze nijverheid, het maalbedrijf, de pellerij en de gistbereiding, blijkt te zijn gedaald, terwijl de afzet van het buitenland hier te lande steeg. Voor zoover het de pellerij betreft, zal hierbij echter meer aan het verplaatsen van deze bewerking naar de voortbrengingslanden, dan aan andere oorzaken, moeten worden gedacht.

Uitvoer van fabriekaten: Groep 2b. Voedingsmiddelen.
d. Verminderde uitvoer bij toegenomen invoer.

A.nr.	Goederensoorten	1926 × f 1000		1927 × f 1000	
		Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer
440	Tarwemeel	1.919	18.881	867	20.796
447	Gepelde rijst	19.174	2.904	13.403	3.589
448	Gebroken rijst	2.102	267	1.015	2.132
452	Zemelen, voergrint en -gries	3.433	2.309	1.941	2.823
2453	Rijstvoedermeel	483	22	447	337
1010	Bier op fust	1.017	257	809	287
1030	Gist	2.536	99	2.444	207

1) Het gewicht verminderde. 2) Het gewicht nam toe.

Overzichtelijk voorgesteld, biedt de uitvoer van in fabrieken bereide voedingsmiddelen mitsdien het volgende beeld:

onderzochte posten	41, t.w.v. /	311.905.000	waarvan
uitvoer + en invoer +	15, " "	114.215.000	
uitvoer + en invoer -	9, " "	121.169.000	
uitvoer - en invoer -	10, " "	55.595.000	
uitvoer - en invoer +	7, " "	20.926.000	

terwijl, indien het gewicht tot grondslag ware genomen, de uitkomst aldus zou zijn geweest:

uitvoer + en invoer +	13 posten
uitvoer + en invoer -	10 " "
uitvoer - en invoer -	11 " "
uitvoer - en invoer +	7 " "

De uitvoer van deze groep besomde f 499.493.000 en hiervan werd een aantal van 181 posten, met een gezamenlijke uitvoerwaarde van f 454.567.000 in het onderzoek betrokken, zoodat ook in dit geval met zekerheid kan worden vastgesteld, dat in de overblijvende posten geen veranderingen van eenige beteekenis kunnen hebben plaats gehad. Hierbij moet bovendien worden bedacht, dat een aanzienlijk deel van de overblijvende f 45 miljoen aan de eerder opgesomde posten, welke om een bijzondere reden werden weggelaten, toevalt.

Uitvoer van fabriekaten: Groep 4. Andere.
a. Toegenomen uitvoer bij toegenomen invoer.

A.nr.	Goederensoorten	1926 × f 1000		1927 × f 1000	
		Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer
273	Stroohulzen	414	onbel.	462	onbel.
336	Zwavelzure ammoniak	2.697	7.715	3.135	9.929
368	Bovenmateriaal voor spoorwegen	53	3.703	85	4.576
369	Gegoten buizen	187	5.152	238	5.505
2372	Klinknagels	672	118	771	134
375	Staaldraad	207	828	276	918
379	IJzer- en staalwerk n.a.g.	1.957	10.132	2.081	10.700
382	Blikwerk n.a.g.	346	525	363	550
389	Koper- en bronswerk n.a.g.	1.519	4.582	1.521	6.075
2394	Looden artik. n.a.g.	675	168	693	183
454	Tarwestijfel	154	59	178	76
459	Dextrine	2.226	onbel.	2.922	onbel.
485	Reukwaters en tand- middelen	514	1.372	535	1.467
496	Zwavelzuur	452	2.735	478	3.003
513	Beenderlijm	431	155	604	224
515	Gelatine	486	109	773	110
519	Geneesmidd. n.a.g.	1.378	2.258	1.534	3.006
521	Chem. producten n.a.g.	4.584	6.059	4.771	6.931
533	Aangemaakte verf	1.955	750	1.955	817
2533	Lakverf	2.305	217	2.527	310
3533	Siccatief en vernis	439	303	509	306
534	Katoenzaadolie	779	2.914	1.089	3.102
546	Soyaolie	4.920	13.868	9.925	20.319
3553	Asphalt uit ruwe aard- oliën	5.882	248	7.873	760
2559	Geharde traan	4.770	528	7.608	916
2571	Benzol	1.159	38	1.253	48
586	Kaarsen, andere dan stearine	566	onbel.	642	onbel.
625	Timmerwerk v/h bouw- bedrijf	594	113	1.039	146
670	Verlakt leder	632	310	1.520	551
671	Voeringleder	510	1.130	1.796	2.053
675	Lederen schoeisel	1.194	3.034	1.502	3.083
711	Vischnetten n.a.g.	681	25	833	63
714	Manufacturen uit zijde e.a. stoffen	123	3.745	453	4.100
720	Bontgeweven katoen	16.635	444	16.808	528
724	Bukskin	3.712	6.313	4.730	6.936
725	Flanel	448	141	528	166
738	Kant	582	630	655	658
744	Tapijten uit wol	306	5.867	379	6.683
748	Cocostapijten	463	246	469	282

A.nr.	Goederensoorten	1926 × f 1000		1927 × f 1000	
		Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer
2754	Bovenkleeding voor mannen n.a.g.	198	571	351	601
756	Wollen bovenkleeding voor vrouwen	370	13.819	640	16.945
2756	Bovenkleeding voor vrouwen n.a.g.	164	2.865	437	13.133
759	Peltenijsen	587	3.529	791	4.487
2770	Faience	385	onbel.	413	onbel.
806	Gew. witte flesschen ..	1.089	1.172	1.222	1.367
813	Papier met houtslip ..	226	2.272	241	2.505
814	Houtvrij papier ..	4.681	1.835	4.916	1.890
816	Strookarton ..	14.914	onbel.	15.215	onbel.
820	Imitatie-perkamert ..	312	973	356	1.149
826	Papier en karton n.a.g.	384	4.237	420	4.328
833	Drukwerk n.a.g.	1.188	2.109	1.221	2.111
898	Sigaren ..	2.452	130	2.588	132
1036	Rollend spoorwegmaterieel v. pers.	48	90	183	844
1238	Onderdeelen roll. mat. v. spoorwegen	293	825	309	940
1045	Vaartuigen ..	7.084	2.708	15.609	8.386
1212	Radiotoestellen ..	2.163	2.436	5.728	2.882
1049	Telegraaf- en telefoontoest. n.a.g.	418	2.898	564	3.710
1050	Elec. toestellen n.a.g.	1.051	4.825	2.038	5.201
1056	Arbeidswerktuigen v. krachtwerkt.	2.989	15.685	3.456	17.206
1061	Textielwerktuigen ..	753	6.016	1.007	7.161
1074	Geïsoleerd koperdraad en -kabel ..	2.496	6.191	2.564	6.339
1077	Gereedschap, ander d. v. landbouw ..	411	3.268	424	3.422
1086	Wetenschappelijke instrumenten enz. ...	1.463	1.996	2.170	2.595
1088	Weeg- en meetwerktuigen ..	1.951	4.076	2.005	4.397
1096	Lampen, andere dan elektrische ..	567	12.676	641	2.992
1111	Kramerij ..	806	7.498	1.869	7.685

¹ Het gewicht verminderde

Uitvoer van fabriekaten: Groep 4. Andere.

b. Toegenomen uitvoer bij verminderden invoer.

A.nr.	Goederensoorten	1926 × f 1000		1927 × f 1000	
		Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer
290	Turfstrooisel ..	616	145	647	59
302	Fabriekaten v. pl. aard. herkomst n.a.g.	845	491	860	302
334	Superfosphaat ..	10.481	3.307	11.447	2.604
341	Kunstmest n.a.g.	1.277	362	2.408	300
372	Ankers en kettingen ..	214	396	314	2372
373	Draadnagels ..	1.505	1.319	1.824	1.017
2373	Schroeven en moeren ..	892	1.438	1.903	1.434
2374	Prikkeldraad ..	42	266	423	99
2375	IJzergaas ..	252	960	497	690
377/	Geëmailleerd, z. fornuizen en derg.	1.796	1.824	1.820	21.747
2377	IJzeren bruggen en onderdeelen ..	161	172	229	130
514	Lijm, ander dan beenderlijm ..	149	238	184	2193
3526	Verfwaren n.a.g.	9.644	1.346	10.252	1.336
535	Grondnotenolie ..	4.233	10.857	5.387	10.319
539	Raapolie ..	210	463	412	340
541	Maisolie ..	174	112	345	56
3547	Mengsels van oliën ..	5.101	283	6.953	73
568	Pek ..	183	1.017	375	960
570	Koolteer ..	208	35	434	32
583	Gezuiverde glycerine ..	2.496	369	3.219	333
628	Houtwerk n.a.g.	871	2.140	1.119	2.097
633	Teen- en mandewerk ..	980	680	1.037	422
665	Plant aardig gel. zoolleder in huiden ..	1.262	1.313	1.523	943
667	Java- en rundbox ..	2.464	1.454	3.589	913
668	Chroom geloid overleder n.a.g.	4.142	3.999	6.669	3.956

¹ Het gewicht verminderde

² Het gewicht nam toe

A.nr.	Goederensoorten	1926 × f 1000		1927 × f 1000	
		Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer
673	Drijfriemenleder ..	466	399	1.202	396
677	Drijfriemen ..	682	115	734	101
708	Kabel en touw ..	3.443	1.712	3.569	1.339
718	Geverfd katoen ..	6.983	9.786	7.318	2.9755
719	Bedrukt katoen ..	7.969	2.444	9.176	2.389
727	Nieuwe jute zakken ..	1.178	3.227	1.348	1.404
2727	Voorwerpen uit jute en -doek ..	547	848	879	535
729	Fluweel ..	447	3.014	674	2.860
730	Trijp ..	845	630	1.087	507
731	Huishoudgoed ..	1.621	1.809	2.611	1.529
732	Wollen dekens ..	197	224	268	192
733	Katoenen dekens ..	7.302	156	7.507	138
736	Zeildoek ..	451	651	451	647
751	Linoleum ..	3.163	1.303	3.678	1.292
754	Wollen bovenkleeding voor mannen ..	452	1.812	737	1.785
769	Fijn wit aardewerk ..	2.318	266	2.835	156
772	Onvergl. dakpannen ..	540	458	816	410
790	Onvergl. metselsteenen ..	923	3.562	1.041	3.067
818	Onbedr. pakpapier ..	1.190	2.093	1.228	1.821
1037	Rollend spoorwegmaterieel n.a.g.	324	900	501	494
1046	Baggermolens, droogdokken en derg.	6.271	1.338	9.050	1.026
1048	Dynamo's, electromotoren, transf.	1.879	5.493	3.888	5.250
1057	Arbeidswerkt. n.a.g.	2.227	845	2.492	837
1058	Werktuigen voor suikerfabrieken ..	2.800	524	3.021	429
1075	Landbouwgereedschap	20	860	22	2.836
1076	Zuivelgereedschap ..	20	32	22	2.30
1108/					
1254	Borstelwerk ..	396	883	417	833

² Het gewicht nam toe.

Uitvoer van fabriekaten: Groep 4. Andere.

c. Verminderde uitvoer bij verminderden invoer.

A.nr.	Goederensoorten	1926 × f 1000		1927 × f 1000	
		Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer
339	Beendermeel ..	446	130	411	129
455	Rijststijfsel ..	525	72	311	61
457	Stijfsel n.a.g.	26	3	1	-
3485	Kunstm. reukstoffen	1.175	534	1.077	2.514
516	Zwavelzure kinine ..	4.943	1.538	4.160	7
536	Sesamolie ..	2.363	198	1.320	138
2547	Geharde plantaardige oliën ..	16.587	823	14.308	345
552	Paraffine ..	596	1.343	2.546	2.1229
561	Stearine ..	1.925	11	1.649	9
588	Harde zeep n.a.g.	769	319	2.745	205
629	Houten vaten ..	341	360	250	273
666	Afvalzoolleder ..	517	309	497	225
717	Gebleekt katoen ..	36.175	1.337	232.803	1.065
723	Laken ..	2.734	723	2.533	544
3727	Gebruikte zakken ..	9.167	5.355	7.128	2.5210
741	Katoenen lint ..	594	592	471	549
757	Gebreide en tricot goederen ..	2.717	21.786	2.340	20.479
3764	Overhemden, boorden, manchetten ..	525	1.218	409	1.156
770	Gekleurd aardewerk ..	1.478	1.994	1.156	2.1984
802	Onverz. spiegelglas ..	1.921	1.493	1.297	2.1453
808	Glaswerk n.a.g.	1.610	3.096	1.304	2.879
815	Bordpapier ..	707	504	524	2.481
825	Luxe papier ..	312	134	275	99
1205	Stoomlocomotieven ..	440	452	2.320	271
1042	Rijwielen ..	604	714	519	578
1043	Rijwielonderdeelen ..	649	6.069	383	4.280
1073	Werktuigen n.a.g.	2.386	8.023	2.239	7.003

² Het gewicht nam toe

Uitvoer van fabrikaten: Groep 4. Andere.

d. Verminderde uitvoer bij toegenomen invoer.

A.nr.	Goederensoorten	1926 × f 1000		1927 × f 1000	
		Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer
315	Steenkoolbriketten ...	1.434	3.992	725	14.099
328	Kalisalpeter	431	86	335	151
370	Buizen, niet gegoten ..	678	5.852	545	6.779
3379	IJzerconstructiewerk n.a.g.	4.023	953	3.129	2.270
456	Maisstijfsel in poeder- vorm	1.811	750	1.764	868
2456	Maisstijfs. in brokken .	713	237	613	292
2485	Aetherische oliën, be- halve terpentijnolie.	1.303	1.539	1.285	1.652
533	Aangemaakte verf ...	1.955	750	1.955	817
537	Lijnolie	21.383	85	17.910	196
544	Palmpittenolie	2.505	1.140	2.159	1.322
545	Cocosolie	18.990	1.474	16.305	2.416
559	Traan n.a.g.	637	10.794	318	17.378
562	Oleine	1.083	27	912	51
2562	Vetzuren, m.u.v. stea- rine en oleïne	3.890	232	3.456	297
582	Ongezuiv. glycerine ..	449	1.205	291	2.051
672	Zeemleder	197	1.074	170	1.202
713	Manufacturen uit en- kel zijde	113	5.599	112	5.929
715	Ongebleekt katoen ...	3.519	1.497	2.486	1.917
778	Verglaasde muurtegels	954	1.299	942	1.450
799	Platen v. bedekking ..	779	997	603	1.299
805	Gekleurde flesschen ..	1.113	246	968	497
812	Krantenpapier	4.218	2.837	3.848	3.057
897	Gekorven tabak	9.979	26	8.998	30
899	Sigaretten	255	364	224	396
1047	Vliegmaschinen	1.165	45	849	389
1051	Stoomketels	1.590	3.945	1.214	4.098
1053	Stoommachines en -turbines	1.520	1.920	1.499	1.927
1054	Verbrandingsmotoren	3.388	3.675	3.147	6.926
1214	Hef- en transportwerk- tuigen	998	2.643	825	3.379
1216	Pompen, ventilators en derg.	2.143	3.299	1.801	3.813
1062	Werktuigen voor ijs- installaties	473	581	473	854
1094	Metaaldr. gloeilampen	13.650	577	13.050	633
1103	Buitenb. voor auto's ..	232	4.898	81	5.366
1104	Buitenb. v. rijwielen ..	1.192	1.402	794	1.887
1224	Binnenb. v. rijwielen .	191	444	179	579
1225	Massieve banden	434	141	193	151

¹ Het gewicht verminderde² Het gewicht nam toe

Van 66 van deze 181 posten nam de uitvoer toe, bij gelijktijdig toenemen van den invoer. Goederen, van welke de invoer onbelangrijk was, zijn ook thans bij deze groep ingedeeld. De uitvoerwaarde van die 66 posten beliep in 1926 f 117.050.000, tegen f 151.991.000 in het tijdperk onder verslag.

De uitvoer van 52 andere posten nam van f 104.852.000 tot f 129.442.000 toe, terwijl de waarde van den invoer daalde.

Van 27 posten daalde de uitvoer van f 92.232.000 tot f 78.976.000, terwijl de waarde van den invoer steeg;

bij 36 posten is er een daling van de uitvoerwaarde van f 109.388.000 tot f 94.158.000, terwijl de waarde van den invoer vier goederen toenam.

Overzichtelijk voorgesteld, biedt de uitvoer van de „andere” fabrikaten derhalve het volgende beeld:

onderzochte posten	181, t.w.v. /	454.567.000
waarvan		
uitvoer + en invoer +	66, „ „	151.991.000
uitvoer + en invoer —	52, „ „	129.442.000
uitvoer — en invoer —	27, „ „	78.976.000
uitvoer — en invoer +	36, „ „	94.158.000

terwijl, indien het gewicht tot grondslag ware genomen, de uitkomst aldus zou zijn geweest:

uitvoer + en invoer +	74 posten
uitvoer + en invoer —	53 „
uitvoer — en invoer —	18 „
uitvoer — en invoer +	36 „

Ten einde het beeld volledig te maken, zij hieraan een overzicht van den in- en uitvoer van eenige fabrikaten, welke niet tot de groepen 2b of 4 van de handelsstatistiek behoren, toegevoegd.

A.nr.	Goederensoorten	1926 × f 1000		1927 × f 1000	
		Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer

a. Toegenomen uitvoer bij toegenomen invoer

362	Vormijzer	146	1.386	176	1.750
367	Balkijzer	141	3.639	321	4.061
581	Cacaoboter	14.539	326	17.995	903
685	Naaigaren	866	1.555	1.206	1.744
687	Ongetw. wollengarens	51	1.502	89	1.946
688	2-draads getw. wollen garens	431	7.975	1.223	8.941
689/	Meer d. 2-dr. getw. w. garens	574	2.145	792	2.390
2689	Ongetw. garens v. vlas	542	2.114	651	2.493
693	Onbew. garens van kunstzijde	14.660	206	19.343	1.003
700	Garens van ramie enz.	7.380	326	9.245	601

b. Toegenomen uitvoer bij verminderden invoer

360	Ruw ijzer	3.337	1.398	4.026	1.275
361	Halfabrik. uit ijzer ..	300	224	558	151
366	Staafigijzer	1.279	18.121	1.691	18.078
458	Aardappelmeel	9.583	772	14.326	180
680	Ongetw. ruwe katoen. garens	1.227	30.921	1.253	28.164

c. Verminderde uitvoer bij toegenomen invoer

365	Plaatijzer	1.147	13.241	838	17.666
681	Ongetw. gebl. katoen. garens	1.296	973	1.028	1.000
682	2-draads getw. kat. garens	451	2.075	272	2.683
683	Meer dan 2-dr. getw. kat. garens	102	869	53	1.003
2686	Afval van kat. garens.	1.474	1.021	1.002	1.250
865	Geraffineerd zout	346	167	2.342	194

¹ Het gewicht verminderde² Het gewicht nam toe

Het aantal fabrikaten, niet behoorende tot de voedings- en genotmiddelen, waarover het onderzoek zich thans uitstrekt, bedraagt 202. Verdeelt men deze over de verschillende takken van nijverheid, dan ontstaat het volgende overzicht:

Voortbrenging of verwerking van	Aantal posten, van welke de waarde van den uitvoer:	
	steeg	verminderde
Plant aardige voortbrengselen	3	—
Mineralen, metalen en niet anders ge- noemde fabrikaten daarvan	23	6
Meel en meelfabrikaten	3	5
Chemische producten, geneesmidde- len, verfwaren en kleurstoffen	11	4
Olie, hars, gom, pek, teer, was en fabrikaten van deze stoffen	14	12
Hout en fabrikaten van hout en derge- lijke stoffen; meubelen	3	1
Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	8	2
Garens, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleederen en modewaren ...	32	12
Aardewerk, porselein, baksteen en andere kunststeen	4	3
Glas	1	3
Papier	7	3
Voedings- en genotmiddelen niet anders genoemd	1	3

Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen	5	4
Machines, werktuigen, lampen, banden, en andere niet anders genoemde fabrikaten	17	12
Alle groepen te zamen	132	70

De 132 fabrikaten, van welke de uitvoer toenam, besomden te zamen f 354.328.000; de 70, van welke deze achteruit ging, te zamen f 175.689.000. Hierbij moet in aanmerking worden genomen, dat er bij deze 70 niet minder dan 27 zijn, van welke ook de invoer is gedaald en daaronder overigens nog heel wat voortbrengselen van industrieën schuilen, welke druk vertegenwoordigd zijn op de staten van den toegenomen uitvoer.

Voor zoover dan ook uit de handelsstatistiek blijkt, heeft de afzet van de Nederlandsche nijverheid naar het buitenland zich niet ongunstig ontwikkeld. Niet één bedrijfstak heeft haar deel van de algemeene verlevendiging van den goederenruil gemist en het is daarbij van groote betekenis, dat de cijfers geen aanleiding geven tot de veronderstelling, dat het toemenen van den uitvoer door het stokken van de vraag, hier te lande in de hand is gewerkt.

Hierbij zij er nog eens op gewezen, dat twee punten het doel van het voorgaande onderzoek hebben uitgemaakt: de vraag, of het toemenen van den uitvoer en het verminderen van het invoeroverschot in het tijdperk onder verslag, op een verbetering van den economischen toestand hier te lande wijzen en voorts, of de uitkomsten van de handelsstatistiek steun geven aan de opvatting, dat de weg naar de vreemde markt aan de Nederlandsche nijverheid is versperd. Het bevestigend antwoord op de eerste, en het ontkennend antwoord op de tweede vraag, zien derhalve het bestaan van moeilijkheden, óók op het gebied van de handelspolitiek, geenszins voorbij, doch het onderzoek daarvan valt buiten het bestek van dit overzicht, gesteld al, dat voldoende gegevens voor een zakelijke waardeering van deze gevallen konden worden verzameld.

In een volgend nummer hopen wij ten slotte nog een enkel woord te zeggen over de onvolledigheden in de handelsstatistiek en het vraagstuk van de dumping.
(Wordt vervolgd). V. D. Z.

DE FINANCIËELE VERHOUDING TUSSEN RIJK EN GEMEENTEN.

III. ¹⁾

Het Ontwerp-Rijksuitkeeringswet der Staatscommissie rust dus, zooals we zagen, op den grondslag, dat de Gemeenten aanspraak kunnen maken op eene tegemoetkoming in de uitgaven, waartoe zij op grond van een wettelijk voorschrift worden genoodzaakt. Voor uitkeeringen van het Rijk aan de Gemeenten kan, naar zij meent, het draagkracht-beginsel niet in aanmerking komen.

Wel ontbreekt in haar opzet het draagkracht-beginsel niet geheel, doch het komt slechts zeer subsidiair in aanmerking, vooreerst bij het ietwat vaag belichte, en niet in concrete voorstellen uitgewerkte denkbeeld, dat het Rijk bijdragen verleene als tegemoetkoming voor gemeentelijke uitgaven ter verzorging van belangen van algemeen aard, ten andere in hare voorstellen inzake een wettelijke regeling tot steun van gemeenten, die het noodsein hebben moeten hijschen.

Ik sprak reeds als mijne meening uit, dat de Staatscommissie zich al te zeer door het ééne beginsel, vergoeding terzake van verplichte uitgaven, heeft laten leiden.

Voorceerst toch stuit men hierbij op het bezwaar, dat een aantal Gemeenten een hoogere uitkeering zou verkrijgen, zonder deze noodig te hebben. Doch vooral

geldt de bedenking, dat deze uitkeering den druk der Gemeente-belastingen niet in beteekenende mate zal verlichten. Dit geldt vooral voor de zwaarst belaste Gemeenten, waarvoor immers de uitkeering op dezelfde basis plaats vindt als voor de Gemeenten met lagen belastingdruk. Ook al zou dus de poging der Staatscommissie, om te bereiken dat de verhooging der rijksuitkeering leidt tot een algemeene gemeentelijke belastingverlaging, slagen, hetgeen zeer onwaarschijnlijk is, dan zou dit nog geenszins tot gevolg hebben een opheffing van de excessen in belastingdruk, waar immers de uitkeering voor alle gemeenten naar gelijken maatstaf plaats heeft.

De rijksuitkeering van de Staatscommissie zal het offer van het Rijk ongeveer verdubbelen. De overheveling van het dubbele van hetgeen thans wordt uitgekeerd in de gemeentelijke kassen zal uiteraard moeten leiden tot een verzwaring van de rijkslasten en, waar allerminst zekerheid bestaat, dat de zwaarde rijkslasten door een evenredige verlichting van gemeentelijke lasten zullen worden opgewogen, zal daarvan een verhooging van den algemeenen belastingdruk, een stijging dus van de gezamenlijke publieke lasten, ongetwijfeld het gevolg zijn.

Tegen een dergelijke consequentie heeft Minister de Geer bij de installatie der Staatscommissie reeds, in zeer voorzichtige bewoordingen, stelling genomen (bijlagen rapport bl. 66). En in zijn onlangs aan de Staten-Generaal overgelegde Millioenen-nota zegt dezelfde Minister, dat daarom geen nieuwe uitgaven, voortvloeiende uit een herziening van de financieele verhouding tusschen Rijk en Gemeenten in de begroting zijn opgenomen, omdat die herziening, in welke richting zij ook tot stand zal komen, onder de huidige omstandigheden nooit zal mogen beteekenen, dat de gezamenlijke in ons land te dragen publieke lasten er door worden verhoogd: of, wat in den grond hetzelfde is (de Minister doelt hier blijkbaar op de in uitzicht gestelde verlaging der rijksinkomstenbelasting), er hooger door blijven dan zonder die herziening het geval had behoeven te zijn." De herziening der financieele verhouding mag, naar 's Ministers oordeel, „niet meebrengen een zwaarder druk op de gezamenlijke contribuabelen, maar slechts een betere verdeling van den druk tusschen de contribuabelen onderling."

Aan deze voorwaarden voldoen de voorstellen der Staatscommissie in geen deele.

Men kan hieruit reeds deze gevolgtrekking maken — ook de ietwat grimmige nota van het lid der Commissie, den Thesaurier-Generaal Mr. van Doorinck, deed dit verwachten —, dat de Regeering er niet aan denkt om de voorstellen der Staatscommissie tot de hare te maken.

De fout van de Staatscommissie is, naar het mij voorkomt, vooral hierin gelegen, dat zij gepoogd heeft een theoretische basis te vinden voor een rijksuitkeeringsregeling; zij heeft getracht daaraan een algemeen rechtsbeginsel ten grondslag te leggen, waaruit eenerzijds een aanspraak van de Gemeenten, anderzijds een verplichting voor het Rijk voortspuit; de gelijkgerechtigdheid van alle Gemeenten stelde zij daarbij op den voorgrond.

Deze theoretische constructie — waarvan wij in ons vorig artikel reeds de juistheid bestreden — bracht als van zelf mede, dat aan den practisch-staatskundigen kant van het vraagstuk te weinig aandacht werd geschonken.

Indien de Staatscommissie zich beter rekenschap had gegeven van de omstandigheid, dat hare uitkeeringswet de bestaande onevenredigheid tusschen het bedrag der rijksuitkeering en den belastingdruk (zie het overzicht op bl. 34 van haar rapport) allerminst zou opheffen, zou zij wellicht tot de conclusie zijn gekomen, dat haar stelsel in het licht van de fiscale toestanden van het huidige tijdsgewricht geen kans van slagen kon hebben.

¹⁾ Men zie voor no. I en II de E.-S. B. van 12 en 19 October j. Overvloed van copie noodzaakte ons helaas de plaatsing van deel III een nummer uit te stellen. [Red.]

Men bedenke toch ook wel, dat de Staatskundige gelijkheid van alle Gemeenten nog niet tot gevolg behoeft te hebben, dat niet anders dan door *gelijke* aanspraken te erkennen een definitieve uitkeeringsregeling kan worden getroffen. Aan deze misvatting maakt evenwel de Staatscommissie zich bij de motivering harer Rijksuitkeeringswet schuldig. Haar stelsel ware verdedigbaar voor een Staat, waarin alle Gemeenten wat betreft haren financieelen toestand en het welvaartspeil harer bevolking in nagenoeg gelijke omstandigheden verkeerden. Doch de Nederlandsche Gemeenten vormen zeker niet het pendant van den bekenden homo economicus der liberale economie. Hare omstandigheden zijn zeer verschillend en als gevolg daarvan verschilt ook hare financieele draagkracht.

Bij een herziening der financieele verhouding kan daarom het draagkracht-beginsel niet terzijde worden gelaten.

De uitwerking van dit beginsel is zeker uiterst moeilijk; de toepassing daarvan in de wet van 1897 is geheel onhoudbaar gebleken en ook tegen de formules van het ontwerp-Treub en van de nooduitkeeringswet van 1921 zijn ongetwijfeld bezwaren in te brengen¹⁾. Bovendien dreigt hierbij het gevaar van een verscherpt bovengemeentelijk toezicht en dus een aantasting van de gemeentelijke zelfstandigheid.

De nota van *Mr. van Doorninck* is op het punt der gemeentelijke zelfstandigheid allerminst geruststellend. Naar zijne meening verdraagt zich de vrijheid der Gemeenten om haar eigen huishouding naar eigen inzicht in te richten niet met een verplichting van het Rijk om de Gemeenten in de kosten harer huishouding bij te staan (bl. 116).

Men onderscheide: Indien de bijstand van het Rijk voortspruit uit de zeer bijzondere omstandigheid dat een Gemeente niet in staat is in de kosten harer huishouding te voorzien, in het noodgeval dus van wat men zou kunnen noemen het publiekrechtelijke faillissement, voorzien in het ontwerp-Steunwet der Staatscommissie, is er inderdaad voor een bijzonder toezicht, voor een soort curateele dus, alle aanleiding.

Als het eenige deugdelijke motief voor een rijksbijdrage in de kosten der gemeentelijke huishouding — dus, men bedenke dit wel, niet in de zelfbestuursuitgaven — kan overigens slechts gelden de draagkracht der Gemeente in verband met het welvaartspeil harer bevolking, de reeds in de wet van 1897 voorziene omstandigheid dus, dat het aantal inwoners hetwelk niet in de gemeentelijke lasten *kan* bijdragen of dat door de Gemeente *moet* worden gesteund de grenzen van het normale overschrijdt, ten gevolge waarvan het overige deel der bevolking tot het brengen van overmatige offers gedwongen is.

Het verlenen van geldelijke bijdragen volgens een bepaalden maatstaf aan de minder welvarende, doch daarom nog niet noodlijdende Gemeenten maakt nu echter, naar het mij voorkomt, het scheppen van een bijzonder controle-regiem nog niet noodzakelijk. De normale middelen, die de organen met het bovengemeentelijk toezicht belast ten dienste staan, zijn in het algemeen voldoende om te voorkomen, dat de rijksbijdrage wordt misbruikt.

Indien men zich echter plaatst op het standpunt van *Mr. van Doorninck*, voor wien de beperking van de Gemeentelijke zelfstandigheid zelfs eenige bekoering schijnt mede te brengen, is het al uiterst gemakkelijk in de omstandigheid, dat Rijksgeld aan de Gemeenten toevloeit, de rechtvaardiging te vinden voor het instellen van een intensief werkend controle-apparaat.

Daartegen dient te worden gewaakt. De gedachten-

¹⁾ Een poging tot oplossing in deze richting geeft ook *M. A. Verkerk*: Nivelleering van den Gemeentelijken belastingdruk. Extra-nummer van „Anti-revolutionaire Staatskunde” 1927.

gang, door *Mr. van Doorninck* in zijn nota aangegeven, voorspelt weinig goeds.

Reeds in het door de Staatscommissie berekende hoofdgeld, waarin o.a. een vergoeding voor de helft van de kosten der Gemeente-secretarie is opgenomen, vindt de Heer *van Doorninck* voldoende rechtvaardiging om de vrijheid der Gemeenten aan banden te leggen en haar te verplichten zich „aan te passen aan de wijze, waarop het Rijk zijn eigen administratieven dienst heeft ingericht” (bl. 111). Als voorbeeld worden op bl. 116 genoemd de salarissen. Doch was het niet de Regeering, waarvan luttele jaren geleden juist een drang uitging naar verhooging der gemeentelijke bezoldiging? Verder wordt gewezen op de leeningspolitiek der Gemeenten. Was die van het Rijk zoo voortreffelijk?¹⁾

Het is te hopen, dat het eenigszins benepen departementale standpunt, dat in de afzonderlijke nota tot uiting komt, niet de gedragslijn aangeeft, welke in de voorstellen der Regeering tot herziening van de financieele verhouding tusschen Rijk en Gemeenten zal worden gevolgd. Caveant consules!

De erkenning van het draagkracht-beginsel als grondslag van de herziening van de financieele verhouding mag er niet toe leiden deze herziening te doen strekken tot het verkrijgen eener *nivelleering* der plaatselijke belastingen. Het is geheel iets anders, of men dit beginsel toepast om *uitwassen* in belastingdruk op te heffen dan het aan te wenden om te geraken tot *gelijkheid* in belastingdruk. Dit laatste is niet in overeenstemming met ons aloude decentralisatie-beginsel, dat vanzelf het bestaan van verschillen in plaatselijken belastingdruk met zich brengt.

Wil men *nivelleering* bereiken — en de Millioenennota van Minister *de Geer* doet helaas vermoeden dat dit het standpunt is der Regeering — dan dreigt de gemeentelijke zelfstandigheid een groot gevaar.

Ook mag het draagkracht-beginsel niet de *eenige* grondslag zijn van de toekomstige regeling. Indien toch het andere beginsel, de door de Staatscommissie vooropgestelde gedachte eener vergoeding voor verplichte uitgaven, werd prijs gegeven, dan zou dit voor de Gemeenten een aanmerkelijken achteruitgang beteekenen. Het komt mij dan ook voor, dat in de toekomstige regeling *dit* element der wet van 1897 niet mag ontbreken.

De som, in art. 2 par. 2 dezer wet daarvoor vastgesteld, berustte louter op fictie. Bij een herziening schijnt het rationeel, dat de cijfers van het hoofdgeld der Staatscommissie (art. 1 der Rijksuitkeeringswet) worden aanvaard. De berekening daarvan lijkt aannemelijk en het is, reeds op zich zelf niet onredelijk, dat de cijfers der wet van '97 worden verhoogd in verband met de aanmerkelijke waardedaling van het geld. Ook de voorstellen met betrekking tot de jaar-

¹⁾ Op bl. 116 schrijft de Heer *van Doorninck*, na vermeld te hebben, dat de Gemeenten vrij algemeen als systeem hebben aangenomen om te leenen voor objecten, waarvan het nut geacht kan worden zich over meer dan één jaar uit te strekken, het volgende: „Zoo goed als geen enkele Gemeente schrijft echter af op die tot den algemeenen dienst behorende eigendommen, waartegenover geen schuld staat en aangezien door de leeningspolitiek ten aanzien van nieuwe objecten geen nieuw kapitaal wordt gevormd, gaat het gemeentelijk vermogen onvermijdelijk achteruit.” Deze bewering is kennelijk onjuist. Doordat de schuld, welke voor zeker object is aangegaan, in het algemeen pleegt te worden afgelost *binnen* den termijn van den levensduur van het object, vindt wel degelijk kapitaalvorming plaats. Tal van uitgaven, welke niet telken jare terugkeeren, plegen bovendien onder den *gewonen* dienst te worden gebracht. *Afschrijving* op eigendommen vindt slechts plaats, voorzover een regeling is getroffen ex art. 114 bis der Gemeentewet. De gemeente-begroting is echter een kasbegroting. De ten laste van den *gewonen* dienst komende aflossing is het surrogaat der afschrijving. Voor het Rijk geldt trouwens hetzelfde; ook de Rijksbegroting volgens de nieuwe Comptabiliteitswet is geen begroting van baten en lasten.

wedden van Burgemeester en Secretaris zijn alleszins redelijk te achten.

Een verdere uitbouw van het hierbedoelde beginsel (ik doel hier op de voorstellen der Staatscommissie terzake van krankzinnigen, politie en onderwijs) zal, naar het mij voorkomt, moeten worden uitgesteld.

Deze onderwerpen leenen zich eerder voor een speciale overweging, waarbij wellicht door een gewijzigde taakverdeling tusschen Rijk en Gemeente — dit geldt met name voor politie en onderwijs — vanzelf de financieele verplichtingen van de Gemeente veranderingen zullen ondergaan. Wat de krankzinnigen betreft, zal de taak van Provincie en Gemeente nader behooren te worden afgebakend; het geven van een rijksbijdrage aan de Gemeente zonder dat zekerheid bestaat, dat de Provincie haar aandeel in deze kosten niet zal verlagen, schijnt niet raadzaam. Er valt daarboven de laatste jaren een belangrijke evolutie waar te nemen op het gebied der krankzinnigenverpleging, die wellicht zal leiden tot een andere taakverdeling tusschen de daarbij betrokken lichamen, gepaard gaande met een gewijzigde kostenverdeling.

Mr. van Doorninck wil dit reorganisatiedenkbeeld over de geheele lijn der Overheidsbemoeiing uitstrekken. Van een juiste verdeling der lasten — zoo meent dit lid der Staatscommissie — „kan slechts sprake zijn, nadat stuk voor stuk de omvang van elke Overheidsbemoeiing en daarna het aandeel van ieder Overheidsorgaan nauwkeurig is onderzocht en voor zooveel noodig begrensd” (bl. 115). Eerst daarna komt de financieele verhouding aan de orde en het kan best zijn, dat dan een Rijksuitkeering achterwege kan blijven (bl. 116). Inderdaad, dit is zeer wel mogelijk. Doch het volgen van deze gedragslijn zou beteekenen een uitstel van de herziening der financieele verhouding ad Calendas Graecas. Een zoo grootsch plan is trouwens tot mislukking gedoemd.

Doch een reorganisatie van de drie takken van Staatszorg, lager onderwijs, politie en krankzinnigenverpleging blijft binnen de grenzen van hetgeen uitvoerbaar is. Bovendien zijn omtrent de politie eerlang, naar het schijnt, voorstellen te verwachten, terwijl voor het lager onderwijs een Staatscommissie is ingesteld, die ongetwijfeld ook het vraagstuk der taakverdeling in onderzoek zal nemen.

Door reeds thans uitkeeringen te dezer zake in uitzicht te stellen (art. 2, 3 en 4 Ontwerp-Rijksuitkeeringwet) loopt de Staatscommissie vooruit op een toekomstige reorganisatie.

Van de verdere voorstellen der Staatscommissie verdient, naar het mij voorkomt, hare Ontwerp-Steunwet alleszins te worden aanbevolen. Het is toch zeer gewenscht, dat het nood-regiem, waaronder reeds thans, naar de Staatscommissie mededeelt, een zeshalftal Gemeenten zijn geplaatst, in de wet zijn grondslag vinde.

Ook de instelling eener vaste Commissie voor de Gemeentefinanciën schijnt mij gewenscht. Het vraagstuk van de financieele verhouding tusschen Rijk en Gemeenten is inderdaad een probleem, dat voortdurend aandacht zal blijven vragen en waarvan de groote moeilijkheid niet steeds door de departementale bureaux is begrepen. Straks zal wellicht de vervroegde invoering van het verplichte zevende leerjaar wederom nieuwe lasten aan de Gemeenten komen opleggen en zoo gaat het herhaaldelijk met nieuwe wetgevende maatregelen. De aanwezigheid eener vaste Commissie zal de Regeering nopen meer dan tot dusverre aandacht te schenken aan den invloed van wetgevende maatregelen op de financiën der Gemeenten.

Verschillende onderdeelen in het rapport der Staatscommissie verdienen dus inderdaad ernstige overweging. Als geheel schijnt mij echter het rapport niet bevredigend. De Commissie heeft gepoogd een gewijzigde rijksuitkeering op een (wankel) theoretische basis op te bouwen en daarvan draagt het Ont-

werp-Rijksuitkeeringwet de duidelijke sporen. Met de sociaal-economische omstandigheden der Gemeenten wordt daarbij in geen enkel opzicht rekening gehouden. Het draagkracht-beginsel raakte daardoor al te zeer op den achtergrond.

De Minister van Financiën stelt zich voor, dat in elk geval in de huidige parlementaire periode de herziening der financieele verhouding tusschen Rijk en Gemeenten haar beslag zal krijgen.

De passus der Millioenennota, die aan dit onderwerp wordt gewijd, is niet dubbelzinnig; duidelijk blijkt daaruit, dat de voorstellen der Staatscommissie in het algemeen niet aan de inzichten der Regeering beantwoorden.

Moge de Regeering intusschen het goede in de voorstellen der Staatscommissie niet miskennen en niet in andere richting in dezelfde eenzijdigheid vervallen, die, naar ik meen, de Commissie als een fout behoort te worden aangerekend.

De Commissie heeft ongetwijfeld het vraagstuk in een nieuw stadium gebracht; zij verrichtte opbouwend werk en behoefde dus niet, zooals hare voorgangster, met een non liquet hare beschouwingen te beëindigen. Zij verdient voor haar arbeid den dank der natie, al is zij er, naar het mij toeschijnt, niet in geslaagd, een voor Regeering en Wetgever aannemelijk stelsel te ontwerpen.

V. D. GRINTEN.

Nijmegen, October 1927.

DE „RHEINTAG” TE DUISBURG.

Op 6 en 7 October is te Duisburg het vijftigjarig bestaan gevierd van den „Verein zur Wahrung der Rheinschifffahrtsinteressen”. De belangen der Deutsche Rijnvaart, welke deze vereeniging in de eerste plaats behartigt, loopen in vele opzichten parallel met de belangen, die ook de Nederlandsche havens, de Nederlandsche zee- en binnenvaart en daarmee een groot gedeelte van het Nederlandsche volk hebben bij het verkeer op den Rijn, den voornaamsten toegangsweg tot de belangrijkste gedeelten van het achterland onzer havens. Het is dan ook van de Nederlandsche dagbladders goed gezien geweest, dat zij aandacht heeft gewijd aan de feestelijke herdenking te Duisburg, waaraan door autoriteiten uit binnen- en buitenland evenals door afgevaardigden van vele organisaties, die zich op het uitgebreide gebied der Rijnvaart bewegen, is deelgenomen. Herhaaldelijk werden in de vele redevoeringen, welke in die twee dagen te Duisburg zijn gehouden, dezelfde, met de vaart op den Rijn en de in zijn stroomgebied gelegen waterwegen verband houdende, vraagstukken aangevoerd, die ook in ons land voortdurend de aandacht trekken en in dit tijdschrift van tijd tot tijd besproken worden. Zoo kwam de tarievenpolitiek der Deutsche spoorwegen herhaaldelijk ter sprake en werd er door meer dan een spreker op aangedrongen, dat de spoorwegen bij het samenstellen hunner tarieven de belangen der binnenscheepvaart niet te zeer uit het oog zouden verliezen. Het ligt voor de hand, dat velen der sprekers, die zich op dezen „Rheintag” lieten hooren, in de eerste plaats feestredenaars waren, en na hetgeen over de viering in onze dagbladders is bericht, zou er dan ook niet veel aanleiding bestaan om daarvoor ook in dit tijdschrift de aandacht te vragen, indien niet Geheimrat Koenigs van het Deutsche Ministerie van Verkeer in een voordracht over Deutsche verkeerspolitiek opmerkingen had gemaakt, die ook in Nederland belangstelling verdienen, nu het vraagstuk der juiste houding van de spoorwegen tegenover de andere verkeersmiddelen hier in de laatste jaren zoo zeer op den voorgrond is getreden.

Zeer uitdrukkelijk besprak Geheimrat Koenigs den in Duitschland steeds als juist erkenden en gevolgd stelselregel, dat de volkswelvaart het best gediend is met bevordering van alle vormen van het verkeer en hij haalde daarbij een uitspraak aan van Adam Smith,

die er reeds op gewezen heeft, dat er geen heilzamer middel bestaat tot ondersteuning van het bedrijfsleven dan verbetering der verkeersmiddelen. Reeds kort na 1870 heeft Pruisen zich tot taak gesteld om een grens te stellen aan dikwijls voorkomend misbruik, dat de spoorweg-ondernemingen in strijd met het algemeen belang maakten van de bijzondere positie, die het monopolistische karakter van het bedrijf hun verschafte. Dit streven leidde in 1879 tot de aanvaarding van staatsexploitatie en uit dienzelfden tijd dateert het eerste Pruisische program voor een stelsel van waterwegen. Men stelde zich daarbij de vraag, of en in welken omvang het aanbeveling verdiende, de in Pruisen voorhanden waterwegen, eventueel in aansluiting met de in het buitenland bestaande, te verbeteren en daaraan nieuwe toe te voegen. De beantwoording dier vraag, waarbij de verhouding tusschen spoor- en waterwegen een groote rol speelde, leidde tot het principe, dat aan de Deutsche verkeerspolitiek tot aan den oorlog ten grondslag heeft gelegen en dat neerkomt op gelijktijdige ontwikkeling van alle beschikbare verkeersmiddelen, waarbij de staat zijn strenge en doelbewuste leiding geeft. In overeenstemming met dit beginsel zijn naast een snelle uitbreiding van het spoorwegnet ook de Deutsche waterwegen voortdurend toegenomen in aantal en vervoerscapaciteit en werden ook aan de verbetering der wegen steeds aanzienlijke bedragen ten koste gelegd. Vooral nu in dezen tijd de Deutsche regeering meer dan ooit haar aandacht heeft te wijden aan de bevordering der volkswelvaart, is zij er zich volgens Geheimrat Koenigs van bewust, dat verbetering der verkeerswegen en verlaging der kosten van het vervoer de beste middelen zijn ter bevordering van de voortbrenging, den afzet naar binnen- en buitenland en de ontsluiting van alle hulpbronnen, waarover het land te beschikken heeft.

De Deutsche Reichsbahngesellschaft staat op het standpunt, dat zij niet slechts het geheele verkeer, ook wanneer zich dat nog sterk mocht uitbreiden en inclusief het gedeelte, dat van de waterwegen gebruik maakt, zonder bezwaar zou kunnen beheerschen, doch bovendien dit geheele verkeer benevens het steeds in omvang toenemende vervoer per vrachtauto goedkoper zou kunnen bewerkstelligen dan alle andere vervoermiddelen. Geheimrat Koenigs meent echter, dat een onderzoek omtrent de juistheid dier stelling, waarmee dan kostbare verbetering van het verkeer te water en langs de wegen bestreden wordt, achterwege kan blijven. Zelfs al mocht het juist zijn, dat de spoorweg het geheele verkeer, dat binnen het Deutsche rijk plaats vindt, zou kunnen waarnemen, dan is dat nog geen reden om het aanleggen van andere verkeerswegen achterwege te laten. Hoe snel, nauwkeurig en goedkoop de spoor de goederen ook kan vervoeren en hoezeer sommige ondernemers daardoor ook in staat mogen worden gesteld om bestaande mogelijkheden te benutten of hun bedrijven uit te breiden, steeds zullen er nog faciliteiten zijn, die niet de spoorweg, doch wel de scheepvaart of de vrachtauto weet te bieden en die weder voor andere bedrijven de ontwikkelingskansen doen toenemen. Voor sommige hunner zal het bijvoorbeeld van groote waarde zijn, de goederen met eigen verkeersmiddelen (schepen of vrachtauto's) te vervoeren en dus gedurende het vervoer de beschikking over de goederen te behouden. Andere wenschen te profiteeren van de schommelingen in de vrachten van kust- en binnenscheepvaart of hebben belang bij een langzaam vervoer per schip, dat dan als bergruimte dienst doet. Zoo zijn er nog verschillende voordeelen aan te wijzen, die de spoorweg niet en de overige verkeersmiddelen wel bieden en welke ontbreken aan het bedrijfsleven verschillende ontwikkelingskansen zou onthouden.

Het gaat er verder bij de beoordeeling der vraag, of het besteden van groote bedragen voor de bevordering van andere verkeersmiddelen dan de spoorweg

gerechtvaardigd is, niet om, of de aan te leggen verkeerswegen hun rente opbrengen, doch men heeft zich daarbij slechts te houden aan het beginsel, dat door een enkel verkeersmiddel de economische krachten, waarover de gemeenschap beschikt, niet voldoende tot ontwikkeling kunnen komen. Niet met hun commerciële doch met hun sociale productiviteit dient men bij het aanleggen en verbeteren van wegen en waterwegen te rade te gaan en het dient daarom als onjuist te worden beschouwd, den aanleg van zulke verkeerswegen te laten afhangen van een vooraf opgestelde berekening der te verwachten financiële resultaten, afgezien dan nog van de onmogelijkheid om met eenige zekerheid het verkeer te schatten, dat in den loop der jaren van den nieuwen weg zal gebruik maken.

De staat heeft tot taak, de bevolking bij te staan in haar streven ter verbetering der resultaten van haar arbeid en het ligt niet op zijn weg om de uitvoering der daartoe te nemen maatregelen te doen afhangen van de directe financiële voor- of nadeelen, die zij voor den staat ten gevolge zullen hebben. Evenmin als bij den bouw van scholen, die eveneens de strekking hebben, om de bevolking in staat te stellen, ten volle van de in den lande aanwezige welvaartsbronnen te profiteeren, de directe financiële voordeelen, die daaruit voor den staat voortvloeien, worden of kunnen worden becijferd, is dat met den aanleg van verkeerswegen het geval. Beide dienen te worden ondernomen, indien daarvan sociale voordeelen voor de bevolking of voor zekere landstreken kunnen worden verwacht. Komt men dus tot de conclusie, dat naast elkander zoowel spoorwegen als land- en waterwegen dienen te worden aangelegd, dan blijft nog de vraag, hoe de staat zich te gedragen heeft tegenover de ondernemingen, welke langs die door den staat ter beschikking gestelde wegen het vervoer ter hand nemen. In Deutschland is daarbij steeds het principe gevolgd, dat zulken ondernemingen de vrijheid moet worden gelaten, haar bedrijf naar eigen inzicht uit te oefenen, tenzij de onderneming een monopolistisch karakter bezit, zooals bij de spoorwegen het geval was. Dat deze ten slotte uit de handen van den staat overgegaan zijn naar de Deutsche Reichsbahngesellschaft is een gevolg geweest van de Dawes-regeling en voor zoover daarin een inbreuk op bedoeld principe heeft gelegen, zag de Deutsche regeering zich tot die afwijking haars ondanks gedwongen. Wat zee- en binnenscheepvaart en alle overige transportmiddelen betreft, heeft de staat zich steeds van inmenging onthouden. Bij het vaststellen van scheepvaartrechten, weggeldheffingen, enz. heeft hij zich steeds tot taak gesteld, deze zoo matig te doen zijn, dat zij de verbetering der bestaansvoorwaarden van het Deutsche bedrijfsleven, waartoe de wegen waren aangelegd, niet belemmerden. Dekking der kosten van aanleg en onderhoud werd met die heffingen niet nagestreefd.

Wanneer nu de staat de bedrijven zonder monopolistisch karakter vrij laat, dan dient hij zich ook als ondernemer der spoorwegen tot redelijke concurrentie te bepalen. De spoorweg kan voor trajecten, waar hij met andere verkeersmiddelen heeft te concurreren, zijn tarieven verlagen tot op de rene transportkosten en de dekking van vaste kosten, afschrijvingen, leeningdienst enz. vinden in de meerdere voordeelen, welke te verkrijgen zijn uit dat gedeelte van zijn verkeer, dat niet tevens met andere middelen kan worden bewerkstelligd. Verkeersondernemingen, die van wegen of waterwegen gebruik maken, zijn tot zulke een tarievenpolitiek slechts in zeer beperkte mate in staat, daar zij op den door haar gebruikten verkeersweg steeds op mededinging te rekenen hebben. Hoe ver mag nu de staat, of in den tegenwoordigen tijd in Deutschland de Deutsche Reichsbahngesellschaft gaan in den concurrentiestrijd tegenover de andere verkeersmiddelen, die zich steeds bedreigd gevoelen door den spoorweg, tegen welks monopolistische positie zij zich bezwaarlijk kunnen wapenen?

Herhaaldelijk heeft de Deutsche Minister van Verkeer, die het toezicht heeft op de tarievenpolitiek der Deutsche Reichsbahngesellschaft, te beslissen in meeningsverschillen over de toelaatbaarheid van tarieven tusschen den spoorweg en de zich benadeeld gevoelende binnenscheepvaart en autoverkeer-ondernemingen. Als leidraad bij zijn beslissingen mag de Minister zich slechts laten leiden door het belang der gemeenschap, hetwelk met zich brengt, dat de concurrentie tusschen de verschillende verkeersmiddelen, die tot verkrijging van matige tarieven onontbeerlijk is, zoowel aan den spoorweg als aan de andere ondernemingen de mogelijkheid laat om een krachtig bedrijf in stand te houden.

Ook de verkeerspolitiek tegenover het buitenland kwam ter sprake, waarbij gewezen werd op de internationale verkeersvrijheid, welke Duitschland bij voortdurend heeft betracht en de overtuiging, dat het Deutsche bedrijfsleven geen zelfstandig geheel vormt, doch nauw met de omringende landen verbonden is, zoodat nooit aan den vreemdeling de faciliteiten zijn onthouden, waarover in Duitschland het verkeer beschikt. Wat den strijd der Deutsche spoorwegen tegen de Nederlandsche zeehavens betreft, zullen wij waarschijnlijk genoeg dienen te nemen met de opmerking van Geheimrat Koenigs, dat het op den weg van den staat ligt, speciaal in de grensgebieden het verkeer naar de binnenlandsche centra te bevorderen, opdat die gebieden economisch ten innigste met het overige land verbonden blijven. Al viel dus op dit speciale gebied uit de voordracht niet veel bemoedigends voor Nederland te putten, zoo wierp zij toch op verschillende onderwerpen een licht, dat ook voor hen, die in Nederland op dit gebied verwekkende beslissingen te nemen hebben, belangwekkend moet zijn.

JAN SCHILTHUIS.

DE HANDEL VAN CHINA GEDURENDE HET JAAR 1926.

Met alles wat wij gehoord hebben omtrent burgeroorlog, revolutie en chaos in China gedurende de laatste jaren, schijnt de uitwerking op den handel van China tot eind 1926 nog niet veel erger te zijn geweest dan dat wij weer een maand langer hebben moeten wachten op het officieele handelsverslag en de statistieken betreffende het afgelopen jaar¹⁾. Deze gelezen hebbende, mag men wel ophouden met te spreken over de „Chineesche paradox”, want het blijkt nu eenvoudig een *feit* te zijn, dat de buitenlandsche handel van China zoo goed als *geen* weerslag ondervindt van al de politieke verwikkelingen zooals die er tot dusverre zijn geweest.

Waar het toch reeds als een zeer gunstige uitkomst werd beschouwd, dat de handel van China gedurende 1925 een kleinen vooruitgang in de in- en uitvoerrechten te zien gaf tegenover een kleinen achteruitgang in de totale waarde der goederen, vinden wij nu voor 1926 onder veel ernstiger politieke verwikkelingen, zoowel in de opbrengst der douanerechten als in de totale waarde der in- en uitgevoerde goederen, vooruitgangen, grooter dan die in eenig jaar gedurende de laatste decade, over het voorafgaande jaar behaald!

Hiermede is dus wel gebleken, dat de handel van China *immuun* is voor vrijwel elken graad van politieke desorganisatie, — een immuniteit ongetwijfeld ontwikkeld in den loop van vele eeuwen van absolute zelf-hulp van handel en verkeer onder allerlei handicaps — maar nooit een partikel steun — van overheidswege. De robuustheid en onafhankelijkheid dus, van een tegen alle verdrukking in groot geworden verschoppeling. Ziedaar in een enkel woord de verklaring van de paradox.

¹⁾ *Foreign Trade of China, 1926. Part. I: Report and Abstract of Statistics* — Published by order of the Inspector General of Customs by the Statistical Department, Shanghai, China, 1927.

Gaat men de verslagen der afzonderlijke verdrags-havens na, dan ziet men hoe de toedracht in werkelijkheid heeft plaats gehad. Meestal treedt een compensatie voor ongunstige invloeden in gedurende de onmiddellijk er op volgende periode, door het zich herstellen van den tijdelijk „geknakten” handel zoodra het ergste weer voorbij is, met een sterke neiging om de schade weer dubbel en dwars in te halen. Het is alsof de handel van China het Confuciaansche spreekwoord volgt: „Als de wind blaast, buigt het riet zich er naar”, maar met het ingesloten begrip, dat de groei aan den wortel toch onverminderd doorgaat en iedere halm zich na het voorbijtrekken van den storm onmiddellijk weer op zal richten. Burgeroorlog, bandietisme, extra knevelarij of verwoesting toch, trekken over China heen in den vorm van vlagen en wij zien in ons geestesoog het uitgestrekte veld medegolven. Er bestaat geen orkaan, die over een heel werelddeel zoo'n taai en alom opschietend gewas blijvend tegen den grond kan slaan.

Dit neemt natuurlijk niet weg, dat er steeds veranderingen en verschuivingen plaats vinden in de onderdeelen, waar bijv. een haven de functies van een andere overneemt, zooals Canton tijdelijk de distribueerende taak van Hongkong heeft overgenomen, of schepen onder andere vlaggen varen voor een die, zooals de Britsche vlag in het Zuiden, tijdelijk geboycot was, of ook goederen van andere herkomst treden in de plaats van die, welke onder de een of andere extra moeilijkheid te lijden hebben, zooals het opduiken van de Russische petroleum te Canton toen een tijd lang een „regeeringsmonopolie” het voor vrijwel alle andere soorten van petroleum onmogelijk had gemaakt.

In het oog houdende dus, dat deze bespreking in hoofdzaak geldt den handel van China als één geheel, uit het oogpunt van den Chineeschen fiscus en statisticus, zullen wij er in het kort de voornaamste trekken van nagaan onder de in deze verslagen gebruikelijke rubrieken-indeeling.

Douane-opbrengst. Met een sprong van Haikuan Taëls¹⁾ 69.870.003 voor 1925 op Hk. Tls. 78.122.277 voor 1926, heeft het totale bedrag der in- en uitvoerrechten, kustvaart-, binnenlandsche rechten en tonnegelden, een tot dusverre ongehoord recordcijfer gehaald. Waar dit juist aan ligt, is niet in enkele woorden te verklaren. Een daling in den prijs van het zilver tegenover goud kan, als men er vlug bij is met de dienovereenkomstige correctie der zilverprijzen voor import-goederen, die een *ad valorem* recht betalen, een automatische vermeerdering in de rechten teweegbrengen, maar de daling van het zilver is in het afgelopen jaar niet zoo aanmerkelijk geweest, dat daarmede zoo'n groote voorsprong zou kunnen zijn behaald. Trouwens, ook in de uitvoerrechten, die, wat berekening der rechten betreft, geen invloed van den zilverprijs ondervinden, zien wij een vooruitgang van 24.6 tot 26.3 miljoen taëls gedurende 1926, waarmede ook onder deze rubriek een record cijfer is behaald.

Als men de verdragshavens afzonderlijk beschouwt, dan ziet men, dat Shanghai, met 7.3 miljoen taëls voorsprong over 1925, verreweg het grootste aandeel in de vermeerdering der douane-opbrengst heeft gehad. Verder zijn groote vermeerderingen te boeken geweest in het voornaamste handelscentrum van Manchurijë, Harbin en in zijn voornaamste uitvoerhaven Dairen. De soyaboon, die langzamerhand de cultivatie van tarwe in Manchurijë verdringt en zodoende den uitvoer van de diverse boon-producten omhoog werkt, heeft hierin vermoedelijk het grootste aandeel gehad. Harbin en Dairen vertoonen ook het voor de Chineesche havens ongewone verschijnsel van uitvoerrechten, die de invoerrechten verre overtreffen.

Van de meer belangrijke havens in Noord China is Tientsin iets achteruitgegaan maar daarentegen ging

¹⁾ De gemiddelde waarde van de Haikuan Taël gedurende 1926 was f 1.87; voor 1925 was het gemiddeld f 2.10.

Kiaochow met ongeveer hetzelfde bedrag vooruit. Deze twee havens bedienen min of meer hetzelfde hinterland. De Yangtse havens, met name Hankow als de meest belangrijke, zijn de eenige, die een eenigszins uitgesproken malaise vertoonen; maar zelfs met de economische ontwrichting van deze streek gedurende de tweede helft van het jaar, door het verchineeschte bolsjewisme aangebracht, is de achteruitgang toch nog matig te noemen en blijven de cijfers nog ver boven die van 1923 en daaraan voorafgaande jaren.

Van de Zuid-Chineesche havens eindelijk is het voornaamste kenmerk de fenomenale vooruitgang van Canton, waar niettegenstaande boycots en bolsjewisme toch een herleving plaats vond, die niet alleen den achteruitgang van het vorige jaar ruimschoots vergoedde, maar daarbij nog een extra toegift voegde, waarmede de douane-opbrengst te Canton tot een schitterend record-cijfer werd gebracht. De voornaamste oorzaak hiervan zal wel gelegen hebben in de tijdelijke vervanging van Honkong als distributiecentrum voor den handel van Zuid China.

De Douane-opbrengst als onderpand voor de leeningen. Het bovenstaande in aanmerking nemende, behoeft het geen bijzondere vermelding, dat, wat betreft de hoegroothede van het geldelijk onderpand, zeker geen zorgen gekoesterd behoeven te worden omtrent de solventie van alle op dit onderpand gefundeerde buitenlandsche leeningen van China. Ongelukigerwijze echter is het politieke aanzien der zaak niet zoo bevredigend. Door allerlei bijzondere en onvoorziene ontwikkelingen in deze toch al zoo gecompliceerde kwestie — waaronder wel als de voornaamste aangestipt mag worden de curieuze ontdekking in den loop van dit jaar door de buitenlandsche crediteuren van China gedaan, dat, ofschoon de gehypothekeerde opbrengsten der douanerechten in Europeesche banken worden gestort als onderpand voor den dienst der leeningen, dit geld toch niet kan worden getoucheerd zonder *medewerking* der Chineesche regeering (dus van den schuldenaar!), en dat deze medewerking al meer dan eens geweigerd is met hoogst onaangenaam gevolg voor-zekere leeningen, — is het niet mogelijk om den vooruitgang der douane-opbrengst als onverdeeld het crediet van China ten goede komend te beschouwen. De zaak is echter te ingewikkeld om in het kort te behandelen en valt ook niet in het kader van deze bespreking.

Scheepvaart. Even als in 1925 het geval was, vertoont ook in 1926 het aantal in- en uitklaringen voor alle verdragshavens in China te zamen n.l. 158.996 een teruggang op het vorige jaar. In totale tonnemaat, n.l. 134.7 miljoen register-ton ingeklaard *plus* uitgeklaard (dus tweemaal de totale tonnemaat der ingelopen schepen) is er echter een kleine verbetering ingetreden en wordt daardoor het corresponderende cijfer voor 1925 met 6.4 miljoen register-ton overschreden. In deze cijfers zijn de zeilschepen (hoofdzakelijk Chineesche jonken) weer belangrijk achteruit gegaan, n.l. tot 41,677 in- en uitklaringen met 2.4 miljoen register-ton. Onder *Nederlandsche vlag* zijn 556 in- en uitklaringen geschied, dus iets meer dan in 1925, terwijl ook de hiermede samengaande tonnemaat iets gestegen is. Wij staan nog steeds op de achtste plaats, wat rangorde naar tonnemaat in de statistieken van China betreft, maar onze stilstand in de absolute cijfers steekt niet gunstig af bij den sterken vooruitgang, die onder de Britsche, Japansche, Amerikaansche, Duitsche, Fransche en Noorsche vlag respectievelijk te zien is. Echter is de maatstaf van deze tabellen geen zuivere te noemen, daar de kust en riviervaart er ook in begrepen zijn en dus een enkel schip, dat op een kort traject een groot aantal malen per jaar vaart, het cijfer sterk naar omhoog kan jagen. Schakelt men deze er uit, dan zou in tonnemaat van den direkten overzeeschen handel van China, de Nederlandsche vlag waarschijnlijk op de vierde plaats komen te staan.

Goederen. Met 1988 miljoen haikuan taëls totale waarde van in- en uitgevoerde goederen staat het jaar 1926 264 miljoen taëls boven 1925, hetgeen een aanmerkelijk grootere voorsprong is dan eenig ander jaar gedurende de laatste decade op zijn voorganger heeft kunnen behalen. In dit bedrag gaan 1124 mill. aan (netto) import en 864 miljoen aan export, beide cijfers aanmerkelijk grooter dan het vorige jaar. Daar bij de import nog pl.m. 46 miljoen taëls specie, die China in het jaar meer ingevoerd dan uitgevoerd heeft, moeten worden bijgeteld om tot den zichtbaren handelsbalans te geraken, zien we voor dit jaar weer een aanmerkelijk „ongunstig” saldo, n.l. van Tls. 306 miljoen excès invoer over uitvoer. Dit constateerende, laat het verslag in het midden of dat te wijten is aan een „werkelijke overmaat van import over export, dan wel aan koersfluctuaties of hogere waarden”, maar baseert op het gevonden verschil toch de conclusie „dat het Chineesche volk blijkbaar in groote mate van het buitenland afhankelijk is voor goederen, die het zelf niet kan produceeren”. Aan *onzichtbare* import en export schijnt de steller (die gewoonlijk niet de onderteekenaar is) van dit verslag dus niet gedacht te hebben.

In mijn bespreking van het Chineesche handelsverslag voor 1925¹⁾ heb ik een schatting van de onzichtbare debet en credit-rekening van China gemaakt en kwam tot de conclusie, dat het credit saldo hiervan, hoofdzakelijk uit hoofde van naar China te remitteren verdiensten van in het buitenland verwijzende Chineezers, ongeveer 200 miljoen taëls per jaar bedraagt. Te oordeelen naar het bovengenoemde tekort in de zichtbare rekening van het afgelopen jaar, zou deze schatting dus geenszins aan den te hoogen kant liggen.

In het navolgende vergelijkende tabelletje zijn de voornaamste artikelen van invoer en uitvoer van China aangegeven in waarde, uitgedrukt in miljoenen haikuan taëls, respectievelijk voor de jaren 1925 en 1926.

	Invoer		Uitvoer		
	1925	1926	1925	1926	
Katoenen goederen	157	177	Onbewerkte Zijde	153	159
Suiker	90	83	Boonen en -prod.	142	176
Onbewerkte katoen	70	94	Huiden en bont..	30	29
Petroleum	66	57	Onbewerkte katoen	30	29
Rijst	61	90	Aardnoten en -prod.	25	30
Metalen en miner.	43	52	Zijden stukgoed..	23	31
Katoengaren	39	28	Thee	22	26
Steenkolen	26	27	Graansoorten	22	29
Zee-producten	25	28	Steenkolen	20	26
Tabak	20	26	Zaden en -prod..	18	27
Papier	19	28	Eiwit en dooier..	18	28
Cigaretten	18	21	Hout-olie	17	15
Chemicaliën	16	21	Cigaretten	15	15
Meel	16	25	Schapenwol	14	15
Machinerieën	16	17	Overige artikelen.	227	219
Overige artikelen.	265	350			
Totaal	947	1124	Totaal	776	864

Het Nederlandsche aandeel. Voor zooverre de statistieken in hun tegenwoordigen vorm als basis voor zulke gegevens mogen dienen, geeft het navolgende staatje een aanduiding van het aandeel, dat Nederland en Nederlandsch-Indië in den directen handel van China met het buitenland hebben gehad. Het bureau der statistieken te Shanghai waarschuwt ons echter, dat de nauwkeurigheid dezer gegevens geheel afhangt van de kooplieden zelf, die verzocht worden, maar niet verplicht zijn, om bij het in- en uitklaren van hun goederen de juiste herkomst of bestemming aan te geven.

Dezelfde reserveering geldt ook voor het volgende staatje, waarop men de plaats kan zien, die respectievelijk door Nederland en Nederlandsch-Indië bekleed wordt in den buitenlandschen handel van China. De getallen geven de waarde van den in- en uitvoer-

¹⁾ Zie E.-S. B. van 29 Sept. 19262.

	Nederland			Nederlandsch-Indië		
	Naar China	Van China	Totaal	Naar China	Van China	Totaal
	(in miljoenen taëls)					
1918	—	—	—	8.6	2.6	11.2
1919	0.1	1.8	1.9	6.9	3.1	10.0
1920	3.8	10.6	14.4	10.6	4.0	14.6
1921	4.5	7.4	11.9	12.9	7.9	20.8
1922	7.6	5.7	13.3	13.8	9.1	22.9
1923	3.9	8.5	12.4	13.6	8.1	21.7
1924	20.5	13.5	34.0	20.7	9.3	30.0
1925	11.0	10.8	21.8	37.4	10.1	47.5
1926	10.5	17.8	28.3	31.3	9.3	40.6

handel in miljoenen taëls.

Japan, incl. Formosa...	549	Nederlandsch-Indië...	41
Amerika (en Hawaii) ..	338	Singapore, enz.	41
Hongkong	218	Nederland	29
Engeland	172	Canada	26
Britsch-Indië.....	95	Siam	24
Frankrijk	85	Turkije, Perzië, enz. .	24
Rusland, Oostel. havens.	79	Italië.....	22
Fransch Indo-China ..	70	België	18
Duitschland	63	Philippijnen.....	12
Korea	59	Macao	6

Het verslag eindigt in een niet al te optimistische stemming omtrent de vooruitzichten voor de naaste toekomst. De meer optimistische overtuiging, waarvan ik in den aanvang van dit verslag blijken gaf, moet dan ook meer als mijn eigen conclusie dan als die van den schrijver van het officieele verslag worden aangezien. Maar het is ook mogelijk, dat wij ons op verschillende standpunten hebben geplaatst. Ik bedoel den handel van China als één onverwoestbaar geheel, maar dat neemt niet weg, dat vanuit bijzondere standpunten beschouwd, bijv. die van den Westerschen koopman of van den buitenlandschen reeder, de uitkomsten gedurende een of meer jaren zeer onbevredigend of zelfs désastreus kunnen zijn. Erg waarschijnlijk lijkt mij dat echter niet toe.

Slechts één ding is zeker, en wel, dat de oude dagen van de in rustige routinewerk voortploeterende „hong” met zijn „compradore” en allerlei vaste winstgevende connecties voor goed voorbij zijn. Steeds meer en meer zal de handel in China worden beheerscht door den actieven, scherpzienden koopman, liefst met kennis van de taal, in elk geval uitstekend op de hoogte van al de gecompliceerde nieuwe ontwikkelingen, die hom van dag tot dag confronteeren. Maar met een goed objectief oordeel en snelwerkend aanpassingsvermogen is nog een goed aandeel te veroveren in de handelsgelegenheden, die altijd in ruime mate in China zullen blijven bestaan, n'importe de politiek, de tariefbeslommeringen of welke binnenlandsche misère dan ook.

THOS. T. H. FERGUSON.

Genève, 14 October, 1927.

AMERIKAANSCH LOONTHEORIE.

Is men gewend uit Amerika op het gebied der loontheorie mededeelingen te ontvangen betreffende de toepassing van een of ander stelsel op de voetsporen van Taylor; thans moge eens de aandacht worden gevraagd voor de beschouwingen van den voorzitter van den „American Federation of Labour”, het Amerikaansche verbond van arbeidersvakverenigingen.

In het Augustusnummer van de „American Federationist” wordt een soort program ontvouwd door den Voorzitter van het verbond: William Green; in dit program kan men zien een nadere analyse van den loonstrijd, zooals de Amerikaansche vakverenigingen dien tot nu toe hebben gevoerd, terwijl nieuwe grondslagen worden ontwikkeld; nieuw althans voor Amerikaansche verhoudingen.

Ons, in West-Europa, klinkt de taal van W. Green zeer vertrouwd en juist daarom acht ik die beschouwingen van belang. Er kan niet anders uit worden geconcludeerd, dan dat er, wellicht langzaam, overeen-

stemming komt tusschen den ontwikkelingsgang der maatschappelijke verhoudingen in Amerika met den gang dezer ontwikkeling, welke wij in de West-Europesche staten hebben meegemaakt.

Green dan onderscheidt den loonstrijd der arbeiders in drie fasen. In de eerste phase streden de arbeiders voor hogere geldloonen; in de volgende phase erkenden de arbeiders dat het niet op de hoogte van het loon in geld aankwam, maar dat het erop aankwam voor het hogere loon ook meer waren te kunnen kopen, de strijd ging voor wat de Duitschers noemen: Reallöhne

In het derde tijdvak komt de vakbeweging — volgens Green — tot het inzicht, dat ook het nastreven en bereiken van „Reallöhne” niet voldoende geacht kan worden, wanneer de productiviteit nog meer toeneemt. Men zou kunnen zeggen, dat de vakbeweging er dus geen vrede mee kan hebben, dat het aandeel der arbeiders in de opbrengst van de productie relatief minder wordt, al stijgt per individueelen arbeider ook het werkelijke loon.

Green zegt het met veel aplomp:

„Vermindering der sociale positie, d.w.z. vermindering van de koopkracht der massa van de arbeiders in verhouding tot de nationale productie, leidt tot industrieele onbestendigheid welke zich tot een industrieele crisis moet ontwikkelen.”

Dan volgt daarop met Amerikaansche zelfgenoegzaamheid:

„Het Amerikaansche vakverbond is de eerste arbeidersorganisatie ter wereld, welke de beteekenis van den factor productiviteit in de volkshuishouding erkent. Het strijdt daarom niet langer voor hogere geldloonen; het strijdt voor loonen, die verhoogd worden naarmate de prijzen en de productiviteit stijgen.”

Met groote belangstelling zal men verdere toelichtingen tegemoet zien.

Tot nu toe is de nadere motiveering zeer spaarzaam, om niet te zeggen ongelukkig; het wordt een simpel rekensommetje, dat beoogt aan te toonen, dat, al stijgt het loon per arbeider, maar stijgt de ondernemerswinst sterker, er eigenlijk sprake is van „loonsverlaging”, althans het aandeel, dat den arbeider uit de totale opbrengst van het productieproces toevalt, relatief kleiner wordt.

Dat is niets bijzonders en ons wel bekend; opmerkelijk is slechts de ontevredenheid, welke uit deze opvatting spreekt met de tot nu toe als voortreffelijk beschouwde Amerikaansche loonmethode.

Nog onlangs is de lof der Amerikaansche verhoudingen gezongen en het geuren met de hooge Amerikaansche loonen schijnt in sommige kringen tot den goeden toon te behooren.

Hier heeft men nu den leider der Amerikaansche arbeidersvakverenigingen, die komt vertellen, dat men een geheel nieuwe phase in den loonstrijd in Amerika is ingetreden.

Men moet hieruit dus concludeeren, dat de gemeenschappelijke opvatting over het wezen van den loonstrijd, welke tot nu toe bij werkgevers en arbeiders in de Ver. Staten verondersteld werd aanwezig te zijn, niet meer bestaat, dat er althans veranderingen op til zijn.

Wij herhalen, dat het zeer belangwekkend zal zijn, deze ontwikkeling nauwkeurig te volgen.

De realiteit drong intusschen wel naar een verandering.

In het Augustusnummer van de „Monthly Labor Review” werd een uitvoerig verslag opgenomen van een onderzoek, hetwelk was ingesteld naar de hoogte van de loonen in verschillende deelen der Ver. St. en naar de kosten van het levensonderhoud ter plaatse.

Daarbij is gebleken, dat in vele Staten het loon nauwelijks voldoende is, om op zeer eenvoudige wijze een arbeidersgezin in stand te houden; m.a.w. dat vele arbeiders in de Ver. Staten leven op de grens van het pauperisme. Voor de ongeschoolde arbeiders vooral staat de zaak heel ongunstig; talloze hunner verdie-

nen slechts loonen, welke niet voldoende zijn om een bescheiden bestaan te blijven voeren.

Ook een bedrijfsgewijze ingesteld onderzoek, waartrent men gegevens vindt in „Industrial and Labour Information” XXIII No. 13, wijst op schrille tegenstellingen en onvoldoende loonen.

Waar de loonen in dezelfde industrie sterk uiteenloopen kon ontevredenheid met de gevolgde loonpolitiek niet uitblijven en men kan, de cijfers beschouwend, ook niet anders dan beamen, dat er ernstige misstanden moeten heerschen.

Wat toch te zeggen van de, in de hierna genomen tabel voorkomende loonsverschillen?

Naam der industrie	Werktijd per week	Laagste loonen	Hoogste loonen
Kleinindustrie.....	57.5	\$ 10.48	\$ 25.27
Conservenfabrieken ...	50.2	17.04	25.34
Wol- en sajete „ ...	49.4	20.77	27.82
Machinefabrieken	50.6	11.78	25.32
Papierfabrieken	56.7	13.37	28.05
Gieterijen.....	52.5	14.37	28.67
Motorvoertuigen fabr. .	50.4	24.02	30.26
Kolenmijnen ondergr. .		10.34	33.90
„ bovengr. .		11.03	37.69
Anthrac.mijnen, ondergr.		gemiddeld	29.42
„ bovengr. .			29.45
IJzermijnen, ondergr. .	52.1	19.80	27.73

Blijkens onderzoekingen in de Ver. Staten ingesteld door Dr. Charlotte Lüttkens en gepubliceerd in „Archiv für Socialwissenschaft und Socialpolitik” vordert een huisgezin, dat bescheiden eischen van welstand heeft, 2268 dollar per jaar; dit geldt voor „arbeiderswelstand”.

Als bestaansminimum moet men een bedrag van 1100 tot 1400 dollar aannemen, varicerend naar den levensstandaard in de verschillende staten. In de Zuidelijke staten blijven de loonen van de ongeschoolde arbeiders daar beneden.

Bij Ford komen de arbeiders, wier dagloon 6 dollar 80 cents bedraagt met 304 arbeidsdagen, slechts tot 2065 dollar per jaar. In de gegevens van Dr. Lüttkens treft bovenal de mededeeling, dat er slechts 7 miljoen arbeiders een grooter inkomen dan 1800 dollar hebben.

Afgezien van de overtuiging, dat deze loonen in verband met de Amerikaansche prijzen, moeten worden beschouwd, ligt de conclusie voor de hand, dat de groote verschillen inderdaad moeten leiden tot „industriële onbestendigheid” en is het alleszins verklaarbaar, dat de Amerikaansche arbeidersvakverenigingen naar een anderen vorm van loonstrijd zoeken.

Hoewel het misschien niet aangenaam is voor de bewonderaars door dik en dun van Amerikaansche verhoudingen, hebben wij de aandacht willen vestigen op de veranderingen, welke in de Ver. Staten te geburen staan. Reeds eerder heeft ook de groot-industrieel Stork in dit tijdschrift gewaarschuwd voor blinde bewondering; ¹⁾ thans komt het hierboven medegedeelde wederom als een waarschuwing voor hen, die met een zekere genoegdoening Amerikaansche toestanden verkiezen boven die in West-Europa.

J. RATTE.

DE INVLOED VAN DE DAWES-BETALINGEN OP HET ECONOMISCH LEVEN VAN DUITSCHLAND.

In zijn naschrift van 5 October heeft de heer Verwey enkele punten nog niet geheel opgehelderd.

Scheiden we een oogenblik Dawesverplichtingen, binnenlandsche staatsschuld en pensioenen en laten we de eerste twee even buiten beschouwing. De uitkeering van pensioenen nu beteekent, zoo we het volk als een groep beschouwen, niets anders dan een herverdeling van het jaarlijksche sociaalproduct onder de leden van die groep. Waarschijnlijk zal tengevolge van deze verdeling wel méér van het jaarinkomen worden verbruikt dan anders ware geschied, maar

¹⁾ Zie E.-S. B. van 19 Januari 1927. [Red.]

dat gaat buiten de quaestie om: een last voor het volk als geheel beschouwd vormen pensioenen geenszins. Mijn bezwaar, dat de heer Verwey in zijn artikel op blz. 830 ongelijksoortige grootheden heeft opgeteld, blijft dus bestaan. Wel is natuurlijk het inkomen per hoofd der bevolking geringer dan het zou zijn geweest als er geen oorlogsinvaliden enz. waren. Daarop kom ik straks nog terug.

Nu de staatsschulden! Ik erken, dat ik in mijn streven naar bondigheid een zin heb neergeschreven, die in zijn algemeenheid onjuist is. Maar laten we ons bezig houden met het onderhavige speciale geval! Zoowel Dl. als Fr. consumeerden in den oorlog. Het verbruikte is onherroepelijk verloren. Natuurlijk ontgaat men daardoor, naar de heer Verwey terecht opmerkt, ook de baten, die uit een productief gebruik van de nu verloren sommen zouden zijn voortgevloeid. Het geleden verlies werd in Dl. — ruw uitgedrukt — tengevolge van radicale inflatie door de renteniers inééns gedragen: ze verloren hun bezit.

In Fr. wordt het na inflatie overgebleven deel, alweer ruw uitgedrukt, door de ondernemers gedragen, die jaarlijks een deel van hun inkomen aan de renteniers moeten afstaan.

Beide landen werden armer. Maar in Fr. weerspiegelt zich dat in een groote staatsschuld, in Dl. is dat niet meer het geval. Vergelijkt men nu, zooals de heer Verwey dat deed, publieke schuld met *totaal staatsbudget*, dan schijnt het Fr. volk zwaarder belast. Kon men echter de schuld vergelijken met het *jaarlijksche volksinkomen*, dan zou men zeker tot een ander resultaat komen. Want op het Duitsche volk, evenzeer verarmd, al uit zich dat niet in het cijfer van een hooge binnenlandsche staatsschuld, rusten bovendien de Dawes-verplichtingen. Het behoeft m.i. geen betoog, dat naast de groote van het inkomen alléén de laatstgenoemde verhouding: Schulden: Inkomen per hoofd der bevolking, ons houvast kan geven, als we willen nagaan of de verplichtingen voor het D. volk al dan niet te dragen zijn. De door den heer Verwey opgestelde vergelijking is daarvoor onbruikbaar.

Ten slotte de toekomst! Het is niet mijn wensch, als verkeersagent in het kapitaalverkeer naar Dl. op te treden en Stop! te bevelen. Ik wil slechts een waarschuwingbord aan den weg zetten. Want men zal goed doen, de toekomstige moeilijkheden niet te onderschatten. Vooral vergelijking met vroegere, oppervlakkig beschouwd soortgelijke gevallen, zooals dat van de V.S. in de 19e eeuw, kan gevaarlijk worden, als men de geheel andere structuur van de Duitsche „Wirtschaft” uit het oog verliest.

E. F. PHILIPP.

* * *

Naschrift. Met het betoog van de heer Philipp, voor zover dat op het afwijkend karakter der verarming in Duitsland en Frankrijk betrekking heeft, kan ik mij volkomen verenigen. Het zal de heer Philipp dan ook een voldoening zijn te vernemen dat in het eerste concept van mijn artikel de draagkracht der beide landen in mijn gegevens verwerkt was en dat het mij in zekere zin spijt de betreffende passage te hebben geschrapt. „In zekere zin”, omdat elke schatting van nationaal inkomen en nationaal vermogen zo buitengewoon betrekkelijk is. De meest betrouwbare, waarover ik beschik, zijn die van Fisk ¹⁾ en geven het nationaal inkomen van Frankrijk zowel als van Duitsland met 7 milliard, het nationaal vermogen met resp. 57.9 en 55 milliard dollars ²⁾ aan. De cijfers hebben blijkbaar betrekking op het jaar 1923 en ik wil er mij allerminst op beroepen. Ook worden in hetzelfde boek zeer afwijkende schattingen van andere schrijvers aangehaald: Wel maken zij begrijpelijk waarom ik nog niet zo zeker ben (wat de heer Philipp blijkbaar wel is)

¹⁾ Harvey E. Fisk, Inter-Ally Debts, p. 282, 311 en 315.

²⁾ Dollars met koopkracht van 1913.

dat „indien men de schuld vergelijken kon met het jaarliks volksinkomen, men zeker tot een ander resultaat zou komen.”

Niet eens ben ik het met de heer Philipp ten aanzien van het eerste gedeelte van zijn betoog. Blijkbaar handhaaft de heer Philipp de stelling dat buitenlandse schulden, altans Dawesverplichtingen, enerzijds, en binnenlandse schulden en pensioenen, anderzijds, ongelijksortige grootheden zouden zijn.¹⁾ En dit op grond van het feit dat zowel pensioenen als rentedienst van de binnenlandse schuld voor het volk als geheel genomen een herverdeling betekenen van het jaarinkomen, maar dat het jaarinkomen zelf er niet door gewijzigd wordt. En dat daarentegen het jaarinkomen door de rentelast op een buitenlandse schuld, of door de Dawesbetalingen, wel verandering ondergaat.

Dit alles echter is slechts betrekkelijk waar. Opperflakkig beschouwd betekent pensioenuitkering inderdaad dat aan één groep wordt uitgekeerd, wat een andere (die der belastingbetalers) heeft opgebracht, en verandert er dus schijnbaar niets. Echter slechts *schijnbaar*. In *werkelijkheid* toch hebben gelden, die *productief* hadden kunnen worden gebruikt, een *onproductieve* bestemming gekregen. Het jaarinkomen zou dan ook belangrijk hoger zijn indien het geld voor productieve doeleinden gebruikt was. Wat de pensioenen dus doen, is een druk uitoefenen op het jaarinkomen. De heer Philipp geeft dit ook toe.²⁾ Welnu, de Dawesbetalingen hebben geen ander effect. Ook zij oefenen een zodanige druk uit. Elke onproductieve lening doet dat. Niet de rentedienst op *binnenlandse* en *buitenlandse*, maar op *productieve* en *inproductieve* schuld, zijn ongelijksortige grootheden. Ik was echter gerechtigd die bij elkaar op te tellen omdat zowel in Duitsland als in Frankrijk het leeuwendeel der schuldbetalingen onproductief is. Trouwens dit punt bestrijdt de heer Philipp niet.

G. V.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET FRANSCH-DUITSCH-VERDRAG.

DE MOEILIKHEDEN MET DE VEREENIGDE STATEN.

Prof. B. Nogaro te Parijs schrijft ons:

De publieke opinie aan deze en aan gene zijde van den Rijn begon genoeg te krijgen van de eeuwige aankondiging, dat de Fransch-Duitsche economische onderhandelingen, die officieel op 1 Oct. 1924 begonnen waren als een vervolg op de conferentie van Londen en op den vooravond van de beëindiging van het ongelijke régime, dat door deel X van het verdrag van Versailles was ingesteld, tot een gunstig resultaat hadden geleid.

De vele wisselvalligheden bij de onderhandelingen en de talloze teleurstellingen hadden het publiek sceptisch gestemd en niets toont dit duidelijker aan, dan de houding van de pers op den avond zelf van de ondertekening van de conventie van 17 Augustus 1927, waaraan zij tot op de laatste minuut scheen te twijfelen.

Ditmaal is de overeenkomst gesloten. Zij is volkomen. Voorloopig, ongetwijfeld, maar met de mogelijkheid van verlenging regelt zij in zeer liberalen geest de economische verhoudingen tusschen Frankrijk en Duitschland en maakt een eind aan den feitelijken tarieven-oorlog.

Geroepen zitting te nemen in den Volkenbond en daarmee op voet van gelijkheid gesteld met zijn oude vijanden, had Duitschland sedert 1 Januari 1925 zijn

¹⁾ Uit hetgeen de heer P. zegt, krijgt men wel is waar de indruk dat hij tussen pensioenen enerzijds en schulden (binnenlandse en Dawesbetalingen) anderzijds, bedoelt te onderscheiden, maar dit kan ik niet aannemen, omdat de heer P. dan in strijd zou komen met zijn vroeger betoog. (Ec.-St. Ber. van 5 October 1927).

²⁾ Zie tweede alinea op één na laatste zin.

vrijheid op economisch en handelspolitiek gebied herkegen. Op dezen datum eindigde eveneens de bepaling van het verdrag van Versailles, die het de verplichting oplegde zijn vroegeren tegenstander de meestbegunstiging toe te kennen zonder wederkeerigheid. Op dezen datum ook eindigde de vrije invoer in het Deutsche Rijk van een contingent goederen uit den Elzas en Lotharingen, overeenkomende met den normalen handel van deze provincies naar de rest van het rijk, waar zij van 1871 tot 1918 deel van hadden uitgemaakt.

Duitschland verdroeg deze beperkingen noode. Dadelijk na den vervaldatum stelde het alle pogingen in het werk, te verkrijgen wat hem aanvankelijk was geweigerd. Het eischte voor alles behandeling op voet van de meestbegunstigde natie. Engeland en België stemden hierin toe. Frankrijk begeerig om op de Deutsche markt niet te worden gehandicapt, vroeg erom, maar de Fransche onderhandelaren meenden deze behandeling hunnerzijds niet te kunnen verleenen. Immers de tariefwet van 29 Juni 1919 was aangenomen met commentaren, die de algemeene verleening van de bepaling van de meestbegunstigde natie uitsloten. Duitschland eischte bovendien het voordeel van vaststaande rechten, d.w.z. rechten, die godurende den geheelen duur der conventie ongewijzigd zouden blijven, hetgeen in strijd was met de grondslagen van de Fransche tariefwet.

Voorloopige overeenkomsten waren reeds gesloten, die het stelsel van de meestbegunstigde natie ten opzichte van Duitschland vrij ruim in toepassing brachten, maar Juni jl. liepen deze overeenkomsten ten einde. Beteekende het een breuk? Zou de Fransche regeering den handel tusschen de beide aan elkaar grenzende staten onderwerpen aan het hoogste tarief of aan volstrekte invoerverboden? Een ernstige poging tot verzoening werd in het werk gesteld. De wet, welke 13 Juli werd aangenomen, verleende aan de Fransche regeering de noodzakelijke bevoegdheden om nieuwe tarieven in te stellen. Het was een maatregel, die zijn gelijke niet had. Immers het Fransche douane-stelsel is in principe gebaseerd op 2 wettelijk vastgestelde tarieven: een algemeen tarief en een minimum tarief en het parlement heeft de regeering het recht verleend tijdens zijn afwezigheid wetten te maken, onder voorbehoud van ratificatie, die feitelijk niet geweigerd kan worden. Op deze wijze gaf men echter aan Duitschland een wezenlijke garantie. Zou kon de Fransche regeering de onderhandelingen hervatten, die leidden tot de conventie van 17 Augustus, waarvan de bepalingen duidelijk worden in het licht van de voorafgaande beschouwingen.

De nieuwe overeenkomst regelt inderdaad op gelijke basis en op één wijze, die gunstig is voor de regelmatige betrekkingen tusschen de beide landen, de voornaamste economische problemen, die door de Fransche en Deutsche douane-politiek van na den oorlog zijn opgeworpen. Deze werd beheerscht door het verlangen naar tariefvrijheid. Frankrijk vooral, bekend met de ontduikingen van de meestbegunstigings-clausule, die te voorschijn waren geroepen door de specialisatie der tariefposten, had een afkeer van deze bepalingen. Bovendien verbiedt de wet van 29 Juli 1919 zijn onderhandelaren deze bepalingen en bloc toe te staan. Zij verleent hun slechts het recht bepaalde concessies te verleenen, bestaande uit verlagingen op het maximum-tarief, dat overigens weer aanzienlijk was verhoogd en gemiddeld het viervoudige bedroeg van het minimum-tarief, waardoor het een werkelijk strijdtarief werd. Zonder openlijk deze wettelijke bepaling te schenden, past de nieuwe conventie haar aan de huidige behoeften aan. Voor bijna alle producten uit het andere land — en in ieder geval voor de werkelijk belangrijke — verleenen Duitschland en Frankrijk elkander feitelijk of wettelijk de behandeling van de meestbegunstigde natie. Eenerzijds verleent Frankrijk aan Duitschland:

1e. het voorrecht van het minimumtarief, geamendeerd krachtens de macht, die het Gouvernement ontleent aan de wet van 13 Juli 1927, voor ongeveer 520 artikelen en voor meer dan 400 gespecialiseerde chemische producten; hetgeen de uiterste grens vormt van de concessies, die zij kan toestaan;

2e. verlaging van het algemeene tarief voor 58 artikelen.

Anderzijds kent Duitschland aan Frankrijk het recht toe tot bijzondere verlagingen op een tarief voor ongeveer 320 artikelen, zonder aan de behandeling als meestbegunstigde natie voor bijna alle andere koopwaren afbreuk te doen.

Natuurlijk zijn de takken van productie, die bij invoer in het andere land het meestbegunstigingsrecht genieten, diegene die in de nationale economie de gewichtigste rol spelen en voor welke verdediging bij de onderhandelingen de meeste zorg is gedragen. Voor Frankrijk is dit hoofdzakelijk de landbouw. Maar al zijn groote industrieën zooals katoen, wol, zijde, confectie, schoenen, metaalbewerking en mechaniek, zeep en parfumerieën, glas en porcelein, krijgen het voorrecht hetzij van een verlaging hetzij van een bevestiging der Duitsche tarieven. Voor Duitschland zijn het de groote industrieën van chemicaliën, mechaniek en electriciteit, klein ijzerwerk, cement, fayence en porcelein, leer en snuisterijen, die het voorrecht van het minimum-tarief genieten en van meestbegunstigde natie.

De onstandvastigheid der douane-tarieven is eveneens een groote hinderpaal voor de betrekkingen tusschen handeldrijvende landen. De meestbegunstigingsclausule is daar geen geneesmiddel voor, want zij kan een herziening der tarieven volstrekt niet verhinderen. Maar toch verzekert zij aan allen, in wier voordeel zij is vastgesteld, gelijkheid van behandeling ten opzichte van de nieuwe rechten. Nu is vooral voor de exporteurs de vastheid der tarieven, het element van stabiliteit van inkoops- en verkoopprijzen, van belang. Vandaar het gebruik van vaste rechten, vernietigd in Frankrijk door de toepassing van variabele coëfficiënten; de nieuwe overeenkomst verzacht dit ongerief. Zij beperkt de strekking der herzieningen en onderwerpt deze aan een objectieve regeling. Op grond van de nieuwe Fransche douanewet kan het Gouvernement de tarieven wijzigen overeenkomstig het indexcijfer van groothandelsprijzen iederen keer, dat dit een verschil van 20 pCt. aanwijst ten opzichte van het niveau van Juli 1927. Het Fransch-Duitsche handelsverdrag past dit beginsel toe. De tarieven, die aan Duitschland worden verleend, zijn volgens bepaalde cijfers vastgesteld en de meesten daarvan kunnen gedurende de overeenkomst niet anders gewijzigd worden, dan in overeenstemming met de groothandelsprijzen. Wat de Duitsche tarieven betreft, deze zullen, in Goudmarken uitgedrukt, onveranderlijk zijn gedurende dienzelfden tijd.

Dat zijn de twee groote economische bepalingen van het Fransch-Duitsche handelsverdrag. De andere hebben een administratief, technisch en politiek karakter. Zij hebben betrekking op de toepassing van de rechten en hun aansluiting bij de verdere belastingwetgeving: op de wijze van inning der rechten, de inklaring, de nationaliteit der koopwaren, de beperking van uitvoer, den status van personen en verenigingen, de zeevaart en de binnenvaart in het moederland zoowel als in de koloniën. Zij gaan uit van de nieuwe beginselen van internationaal recht, zoowel, voor zoover het de regels betreft, die hen beheerschen, de procedure bij het beslechten van geschillen: de arbitrage, als de bevoegde rechtspraak, te weten: het hof van justitie in Den Haag.

Toch doen deze beschikkingen de grondslagen der douanepolitiek van het huidige Frankrijk allerminst teniet. Zij vinden er hun grenzen. In de eerste plaats is de duur der overeenkomst beperkt tot 15 December 1928. Het is waar, dat bij gebrek aan op-

zegging voor dien datum de twee landen elkander van dat oogenblik af de verzekering geven, de clausule der algeheele meestbegunstiging te zullen toepassen, bewijs van hun liberale bedoelingen. Anderzijds kent het verdrag Frankrijk het recht toe voort te gaan met de wijziging van het douanestelsel, die op het oogenblik in studie is genomen en die voor sommige producten reeds onmiddellijk in werking zal kunnen treden en binnen drie maanden voor de artikelen, die het onderwerp heben uitgemaakt van een vaststelling van rechten. Ten slotte zijn het minimum-tarief of het gewijzigde algemeene tarief niet toepasselijk op alle producten of op een onbepaalde hoeveelheid daarvan. Zoo moet Frankrijk ook op zekere punten het autonome Duitsche tarief aannemen en blijft Duitschland onderworpen aan het algemeene Fransche tarief. Daarenboven is, overeenkomstig een tusschen Frankrijk en zijn koloniën ontstane en sederdien door het verdrag van Versailles gewettigde gewoonte, het nieuwe tarief, dat aan Duitschland is toegestaan, slechts van waarde voor bepaalde jaarlijksche contingenten, terwijl anderzijds de gewone Fransche wijnen slechts in Duitschland kunnen worden ingevoerd tot een totaal van 360.000 centenaar per jaar.

Niettegenstaande deze verschillende reserves heeft het Fransch-Duitsche handelsverdrag een bemoedigend karakter. Het wettigt inderdaad een handelspolitiek, die, zonder tot een vrij ruilverkeer over te gaan, een gelukkige reactie tegen het overdreven protectionisme van den na-oorlogstijd kenmerkt.

Toch brengt het in werking treden van het Fransch-Duitsche handelsverdrag op grond van de buitengewone bevoegdheden, die aan de Fransche regeering zijn toegekend, de toepassing van een nieuw tarief — minimum of algemeen — voor een tamelijk groot aantal goederen.

Dit nieuwe feit heeft heftige tegenwerpingen uitgelokt van den kant van de regeering in Washington en een zeer categorisch antwoord van den kant van de Fransche regeering. Het theoretisch geschil, dat ontzettend is, kan nooit tot een practisch resultaat leiden, omdat de twee regeeringen uitgaan van absoluut verschillende beginselen. In verband met het feit, dat de Amerikaanse douanewet geheel en al het stelsel van wederkeerigheid heeft verlaten, is de Amerikaanse regeering van meening, dat de hoogte der tarieven een kwestie is van binnenlandsche politiek en dat het eenige principe van internationale orde dat van de gelijke behandeling der verschillende landen is, zelfs wanneer men alle aan beschermende rechten zou onderwerpen. Zij behoudt zich slechts het recht voor de tarieven te verhoogen tegenover die landen, welke tegenover haar een discriminatiepolitiek voeren. Frankrijk daarentegen gaat meer en meer de richting op van een reciprociteitspolitiek; de Regeering dient het minimum-tarief, of intermediaire rechten tusschen het algemeene en het minimum-tarief, slechts toe te staan in ruil voor gelijkwaardige offers.

Doch in werkelijkheid behouden de Vereenigde Staten het voordeel van een spontaan door Frankrijk toegestaan minimum-tarief of van een oud algemeen tarief voor een aanzienlijke hoeveelheid goederen en slechts voor een zeer klein aantal waren zijn zij aan het nieuwe algemeene tarief onderworpen. Anderzijds heeft hun Regeering het in haar macht bepaalde rechten te verlagen na voorafgaand onderzoek. Het is dus waarschijnlijk, dat de beide landen door een uitwisseling van gunsten wederzijds maatregelen nemen, die aan het verlangen om elkander te ontzien, tegemoet komen.

AANTEKENINGEN.

Prijsvraag van de Nederlandsche Organisatie van Accountants.

Ter gelegenheid van het vijf en twintigjarig bestaan der Nederlandsche Organisatie van Accountants heeft

hot Bestuur van genoemde Vereeniging de volgende prijsvraag uitgeschreven, aan welker beantwoording een ieder kan deelnemen:

Een op grondig onderzoek der feiten berustende beschrijving van den ontwikkelingsgang en den huidige stand van het accountantsberoep hier te lande, alsmede een onderzoek naar de oorzaken, welke tot de opeenvolgende stadia in de ontwikkeling hebben geleid.

Aandacht zal o.m. moeten worden geschonken aan de wisselende opvattingen omtrent de taak van den accountant, de ontwikkeling van de accountantsverenigingen en hare beteekenis voor het beroep, den invloed van de algemeene economische omstandigheden en van de wetgeving, alsmede aan de opleiding en de examens. Een en ander zoowel met betrekking tot de vrije als tot de ambtelijke beroepsuitoefening.

De antwoorden, welke getypt moeten zijn, zullen vóór of uiterlijk op 1 December 1928 moeten worden toegezonden aan den secretaris der Vereeniging, Joh. Verhulststraat 97, Amsterdam.

Zij moeten geteekend zijn met een kenspreuk en daarbij moet gevoegd worden een verzegeld briefje, dat dezelfde kenspreuk tot opschrift heeft en den naam en het adres des schrijvers bevat.

Zoo spoedig mogelijk na genoemden datum zal de commissie van beoordeeling, bestaande uit: de Heeren Mr. I. Goudekot, Prof. Th. Limperg en M. van Overeem, over de ingekomen verhandelingen in het openbaar haar oordeel kenbaar maken, en aan den schrijver van het meest voldoende antwoord, hetwelk door de commissie van beoordeeling de eer der bekroning is waardig gekeurd, een prijs van f 250.— uitgereikt worden.

Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen en gezinnen van meergegoeden te Amsterdam.

In aansluiting op de vroeger¹⁾ door ons aan het maandbericht van het Bureau van Statistiek der Gemeente Amsterdam ontleende cijfers over de kosten van levensonderhoud voor arbeidersgezinnen en voor gezinnen van meergegoeden, volgen hieronder de desbetreffende cijfers over het derde kwartaal 1927. Naar men weet is het indexcijfer der kosten van het levensonderhoud voor arbeidersgezinnen gebaseerd op de levenswijze van 72 arbeidersgezinnen gedurende het tijdperk van 1 October 1923 tot 30 September 1924, dat voor gezinnen van meergegoeden op die van 20 gezinnen van hoogere ambtenaren met een inkomen van meer dan f 5000 gedurende hetzelfde jaar.

Voor de arbeidersgezinnen bedraagt het indexcijfer in September 1927 94,7 op de basis van de periode 1923—'24, 78,2 op de basis Maart 1920 en 167,2 op de basis van de periode vóór den oorlog. Daar de betreffende cijfers in Juni 1927 resp. 94,8, 78,3 en 167,4 bedroegen, is er voor de gezinnen van deze categorie sedert de vorige drie-maandelijkse berekening in het algemeene peil der prijzen een daling waar te nemen van 0,1 pCt.

Voor de gezinnen van meergegoeden bedraagt het cijfer 95,4 op de basis 1923—'24, 84,9 op de basis Maart 1920 en 168,4 op de basis 1911—'13. De overeenkomstige cijfers waren in Juni 1927 resp. 95,7, 85,2 en 168,9. Voor de meergegoeden heeft zich dus sedert het vorige kwartaal een daling voorgedaan van 0,4 pCt.

In Juni jl. waren de meeste onderdeelen van het budget ongewijzigd gebleven en was alleen beweging te vinden voor twee groepen van posten, die in tegenovergestelde richting verliepen (eenerzijds melk, vetten (natuurboter) en brandstof, die een verlaging hadden ondergaan, anderzijds aardappelen, groenten en fruit, die een stijging vertoonden), en wel zóó dat ten slotte de invloed van een van beide bewegingen op het indexcijfer (nl. die van de groepen aardappelen en groenten) overwoog. Thans is in hoofdzaak hetzelfde waar te nemen, doch de richting is de omgekeerde van die van drie maanden tevoren. Zoo ondergingen melk, natuurboter, brandstoffen onder den invloed van het jaargetijde in den loop van het derde kwartaal een stijging (dit was ook het geval met eieren), groenten, aardappelen en fruit daarentegen een daling. In het effect is echter deze eigenaardigheid, dat de laatste bij de beter-

¹⁾ Zie ons nummer van 3 Augustus jl.

	Arbeidersgezinnen. Gemiddelde inkomsten f 1902 per gezin.			Gezinnen v. meergeg. Gemiddelde inkomsten f 8527 per gezin.		
	Voe- ding ¹⁾	Rest ²⁾	Totaal	Voe- ding ¹⁾	Rest ²⁾	Totaal
Gemiddelde weke- lijksche uitgave per gezinseenheid ³⁾ in centen gedurende het jaar 1 Oct. 1923- 30 September 1924.	493	608½	1101½	925½	2900	3825½
Bedragen in centen, welke per gezin- seenheid zouden zijn uitgegeven, indien besteed aan het- zelfde als in het jaar 1 Oct. '23-30 Sept. '24 in:						
Juni 1926....	472	594	1066	911	2811	3722
Sept. 1926....	431½	593½	1025	827½	2807½	3635
Dec. 1926....	450½	596	1046½	875½	2805	3680½
Maart 1927....	444½	592½	1037	842	2800	3642
Juni 1927....	457	587½	1044½	867½	2792	3659½
Sept 1927....	457	586	1043	859½	2788	3647½

¹⁾ Brood, beschuit, koek, grutterswaren, melk, kaas, eieren, vleesch, visch, vetten, suiker, andere kruidenierswaren, aardappelen, groenten, fruit, dranken, maaltijden buitenshuis bereid, berek. voed. vacantie buiten A'dam.

²⁾ Kleeding, schoeisel, huishuur, brandstof, gas, electriciteit, toilet-, wasch-, schoonmaakartikelen, woninginrichting huisraad, fondsgelden, contributie, periodieken, rooken, ontspanning, spoor, tram, diversen (incl. hulp in de huishouding).

³⁾ De herleiding tot gezinseenheden geschiedt aldus, dat de man geldt voor 1, de vrouw voor 0,9, een kind in het eerste levensjaar voor 0,15, in het tweede voor 0,2, in het derde voor 0,3 volwassene en zoo geleidelijk opklimmende met 0,05 voor elk leeftijdsjaar.

Maanden	Indexcijfers voor arbeidersgezinnen op de basis van			Indexcijfers voor ge- zinnen v. meergegoeden op de basis van		
	de periode 1911/13 = 100	Maart 1920 = 100	de periode 1 Oct. 1923- 30 Sept. 1924 = 100	de periode 1911/13 = 100	Maart 1920 = 100	de periode 1 Oct. 1923- 30 Sept. 1924 = 100
1911/13	100			100		
Mrt. 1920	213,7	100		198,3	100	
Dec. 1920	221,6	103,7				
Juni 1921	207,9	97,3				
Dec. 1921	190,4	89,1				
Juni 1922	186,8	87,4				
Dec. 1922	176,3	82,5				
Juni 1923	173,5	81,2				
Dec. 1923	177,6	83,1				
Mrt. 1924	179,1	83,8				
Juni 1924	173,3	81,1	100	176,5	89,0	100
Sept. 1924	176,3	82,5				
Dec. 1924	180,8	84,6				
Juni 1925	179,1	83,8				
Dec. 1925	177,2	82,9				
Juni 1926	170,9	80,0	96,8	171,7	86,6	97,3
Sept. 1926	164,2	76,8	93,0	167,8	84,6	95,1
Dec. 1926	167,8	78,5	95,0	169,5	85,5	96,1
Mrt. 1927	166,4	77,8	94,2	168,0	84,7	95,2
Juni 1927	167,4	78,3	94,8	168,9	85,2	95,7
Sept. 1927	167,2	78,2	94,7	168,4	84,9	95,4

gesitueerden in sterkere mate overweegt dan bij de arbeiders. De oorzaak daarvan ligt in het feit, dat de prijzen van de beste soorten en kwaliteiten van groenten en aardappelen sedert Juni jl. aanzienlijk meer gedaald zijn dan die van de gewone soorten en dat deze belangrijker daling de niet geringe stijging van natuurboter en melk dus ook gemakkelijker overtreft.

Behalve het bovenstaande zijn nog enkele wijzigingen van ondergeschikte beteekenis te vermelden: een stijging van den post suiker en een geringe daling van den post diversen, dit laatste als gevolg van de met 1 Juli ingetreden verlaging van het briefport. De rubriek vleesch is bij de arbeidersgezinnen gedaald, bij de meergegoeden lichtelijk gestegen, doordat tegenover een met 1 Augustus ingevoerde prijsverhoging van bevroren rundvleesch een verlaging te vermelden valt van de goedkoopere soorten van versch inlandsch rundvleesch, terwijl de duurere kwaliteiten hiervan ongewijzigd zijn gebleven.

Voor den post huishuur is de berekening bij gebrek aan meer recente gegevens nog gebaseerd gebleven op de uitkomsten van de woningtelling van 1 November 1925, zoo-

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
25 Oct. 1927	4,87	3,92½	23,87½	40,25½
26 " 1927	4,86 ³¹ / ₃₂	3,92½	23,85½	40,25½
27 " 1927	4,87 ¹ / ₈	3,92½	23,87½	40,28½
28 " 1927	4,87 ¹ / ₈	3,92½	23,90	40,31
29 " 1927	4,87 ¹ / ₁₀	3,92½	23,89	40,31
31 " 1927	4,86 ¹³ / ₁₀	3,92½	23,88	40,29
1 Nov. 1926	4,84 ⁹ / ₈	3,18½	23,79½	40,—
Muntpariteit..	4,8667	19,30	23,81½	40 ⁹ / ₁₀

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	15 Oct. 1927	22 Oct. 1927	24/29 Oct. 1927 Laagste/Hoogste	29 Oct. 1927
Alexandrië ..	Piastr. p. £	97½	97½	97 ¹ / ₁₀ 97 ⁹ / ₁₀	97½
Athene	Dr. p. £	366½	366	365 368	366
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10½	1/10½	1/10 ⁹ / ₁₀ 1/10 ⁹ / ₁₀	1/10 ⁹ / ₁₀
Budapest ...	Pen. p. £	27.85½	27.85	27.82½ 27.87	27.84½
B. Aires ¹⁾ ...	d. p. \$	47 ¹⁵ / ₁₀	47 ⁶⁵ / ₆₄	47 ¹⁵ / ₁₀ 47 ²⁰ / ₃₂	47 ³ / ₄
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 ⁶⁸ / ₆₄	1/5 ³¹ / ₃₂	1/5 ⁶¹ / ₆₄ 1/5 ⁶⁸ / ₆₄	1/5 ³ / ₄
Constantin ..	Piastr. p. £	917½	917½	905 920	912½
Hongkong ...	Sh. p. \$	1/11 ¹ / ₁₀	2/0 ¹ / ₃₂	1/11½ 2/0 ⁹ / ₁₀	2/0 ¹ / ₃₂
Kobe	Sh. p. yen	1/10 ¹ / ₃₂	1/10 ¹ / ₃₂	1/10 ⁹ / ₃₂ 1/5 ³ / ₈	1/10 ³ / ₄
Lissabon ¹⁾ ...	d. per Esc.	2 ⁷ / ₁₀	2 ⁷ / ₁₀	2 ¹³ / ₃₂ 2 ¹⁵ / ₃₂	2 ²⁹ / ₆₄
Mexico	d. per \$	24	24	23 25	24
Montevideo ¹⁾	d. per \$	50	50½	50 50 ⁷ / ₈	50½
Montreal ¹⁾ ..	\$ per £	4.86 ² / ₈	4.86 ² / ₈	4.86 ¹ / ₈ 4.86 ³ / ₈	4.86 ³ / ₄
R.d.Janeiro ¹⁾	d. per Mil.	5 ¹⁵ / ₁₀	5 ⁶⁹ / ₆₄	5 ⁷ / ₈ 5 ¹⁵ / ₁₀	5 ⁶⁷ / ₆₄
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/6 ³ / ₈	2/6 ³ / ₈	2/6 ³ / ₈ 2/7	2/6 ³ / ₈
Singapore ...	id. p. \$	2/34 ⁹ / ₆₄	2/34 ⁹ / ₆₄	2/33 ⁹ / ₃₂ 2/32 ⁷ / ₃₂	2/34 ⁹ / ₆₄
Valparaiso ¹⁾	\$ p. £	39.39	39.40	39.40 39.47	39.44
Warschau ...	Zl. p. £	43½	43½	43 44	43½

¹⁾ Telegrafisch transfert. ²⁾ 90 dg.

ZILVERPRIJS

Londen¹⁾/N.York²⁾

24 Oct. 1927..	25 ¹³ / ₁₀	56½
25 " 1927..	25½	56½
26 " 1927..	25 ¹³ / ₁₀	56½
27 " 1927..	25 ¹³ / ₁₀	56½
28 " 1927..	25 ⁷ / ₈	56½
29 " 1927..	25 ⁷ / ₈	56½
30 Oct. 1926..	24 ¹³ / ₁₀	53½
20 Juli 1914..	24 ¹³ / ₁₀	54½

GOUDPRIJS ³⁾

Londen

24 Oct. 1927....	84/11½
25 " 1927....	84/10½
26 " 1927....	84/11
27 " 1927....	84/11
28 " 1927....	84/11½
29 " 1927....	84/11½
30 Oct. 1926....	84/11½
20 Juli 1914....	84/11

¹⁾ in pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³⁾ in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen.	15 Oct. 1927	22 Oct. 1927
Saldo bij de Nederlandsche Bank...	f —	f —
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ultimo Sept. 1927 aan de gem. op voor haar door de Rijks- administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting.....	f 787.597,77	" 705.701,88
Voorschotten aan de koloniën.....	" 7.468.908,35	" 7.638.122,92
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven.....	" 121.946.535,11	" 125.444.861,49
Saldo der postrekeningen van Rijks- comptabelen	" 16.029.089,11	" 21.116.704,12
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. ¹⁾	" —	" —
Id. op andere Staatsbedrijven ²⁾	" 3.005.348,03	" 3.385.348,03
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank	f 11.345.935,38	f 8.469.035,59
Schatkistbiljetten in omloop ¹⁾	" 63.196.000,—	" 63.196.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 34.040.000,—	" 32.040.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	" —	" —
Zilverbons in omloop.....	" 12.265.046,—	" 12.340.634,50
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten ³⁾ ..	" —	" —
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfondsa ³⁾ ..	" 3.898.541,74	" 2.916.602,16
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. ³⁾ ..	" 28.661.386,20	" 31.521.140,94
Id. aan andere Staatsbedrijven ³⁾	" 1.160.000,—	" 1.160.000,—
Id. aan diverse instellingen ³⁾	" 6.056.601,93	" 5.911.271,17

¹⁾ Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.
²⁾ In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	22 Oct. 1927	29 Oct. 1927
Saldo bij 's Rijks kas	f 2.896.000,—	f 6.108.000,—
Saldo bij de Javasche Bank	" 15.797.000,—	" 14.268.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië Schatkistpromessen in omloop.....	" —	" —
Muntbiljetten in omloop	" 400.000.—	" 400.000.—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds... Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	" 29.892.000,— " 1.995.000,—	" 29.703.000,— " 1.495.000,—
	" 1.311.000,—	" 1.209.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 31 October 1927.

Activa.		
Binnel. Wis. Hfdbk. f	131.902.701,97	
sels, Prom. Bijbnk. "	12.951.945,29	
enz. in disc. Ag.sch. "	14.651.927,54	f 159.506.574,80
Papier o. h. Buitenl. in disconto.....	—	—
Idem eigen portef. f	127.840.731,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "	—	" 127.840.731,—
Beleeningen		
incl. vrscr. Hfdbk. f	60.072.891,50	
Bijbnk. "	9.031.376,09	
in rek.-crt. Ag.sch. "	75.771.158,19	
op onderp. f	144.875.425,78	
Op Effecten.....	f 138.057.525,78	
Op Goederen en Spec. "	6.817.900,—	" 144.875.425,78
Voorschotten a. h. Rijk	—	" 12.272.853,29
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud.....	f 67.840.775,—	
Muntmat., Goud ..	318.265.779,56	
	f 386.106.554,56	
Munt, Zilver, enz. "	27.264.753,77	
Muntmat., Zilver ..	—	" 413.371.308,33
Belegging 1/8 kapitaal, reserves en pen- sioenfonds	—	" 23.720.222,52
Gebouwen en Meub. der Bank	—	" 5.000.000,—
Diverse rekeningen	—	" 59.510.864,46
	f	946.097.980,18

Passiva.

Kapitaal.....	f 20.000.000,—
Reservefondsa	" 7.027.840,39
Bijzondere reserve	" 8.000.000,—
Pensioenfondsa	" 4.744.251,66
Bankbiljetten in omloop.....	" 854.328.620,—
Bankassigatiën in omloop.....	" 1.670.082,01
Rek.-Cour. f Het Rijk f	—
saldo's: Anderen " 40.276.715,69	" 40.276.715,69
Diverse rekeningen	" 10.050.470,43
	f 946.097.980,18
Beschikbaar. metaalsaldo	f 233.659.704,29
Op de basis van 1/8 metaaldekking ..	" 54.404.620,75
Minder bedrag aan bankbiljetten in om- loop dan waartoe de Bank gerechtigd is. "	" 1.168.298.520,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischn. schulden	Beschikb. Metaal- saldo	Dek- kings perc.
	Munt	Muntmat.				
31 Oct. '27	67.841	318.266	854.329	41.947	233.660	46
24 " '27	67.859	318.266	806.680	41.250	243.681	49
17 " '27	67.864	318.266	814.098	27.802	244.589	49
10 " '27	67.870	318.266	824.265	37.623	240.322	48
3 " '27	67.881	318.266	845.658	39.634	235.911	47
26 Sept. '27	67.898	318.275	796.026	35.311	247.388	50
1 Nov. '26	62.266	356.290	891.961	23.977	261.533	49
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist- promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke- ningen ²⁾
31 Oct. 1927	159.507	—	144.875	127.841	59.511
24 " 1927	156.157	—	126.781	111.914	52.168
17 " 1927	157.325	—	141.959	106.825	33.774
10 " 1927	156.231	—	137.514	125.351	34.880
3 " 1927	171.402	6.000	134.243	135.413	36.253
26 Sept. 1927	144.799	—	128.561	126.640	36.655
1 Nov. 1926	73.795	9.000	170.355	185.544	66.100
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 1/8 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu- latie	Dis- conto's	Voor- schotten aan de kolonie	Diverse reke- ningen ¹⁾	Diverse reke- ningen ²⁾
1 September 1927	2.066	2.625	149	66	1.859	1.061
1 Augustus 1927	1.996	2.605	153	42	1.919	1.075
1 Juli 1927	1.947	2.671	152	14	1.854	881
1 Juni 1927	1.857	2.406	140	43	1.658	867
1 Mei 1927	1.769	2.473	150	48	1.825	856
1 April 1927	1.657	2.495	146	32	1.775	648
1 September 1926	1.344	2.147	61	48	1.358	230

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Sluitpost der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
29 Oct. 1927	200.900		320.700	78.500	121.060
22 " 1927	200.900		320.900	83.300	120.060
15 " 1927	200.600		324.700	76.600	120.340
24 Sept. 1927	183.831	17.616	321.414	76.990	122.087
17 " 1927	183.953	18.057	325.984	71.948	122.736
10 " 1927	183.762	18.673	326.855	68.867	123.666
3 " 1927	183.817	19.382	325.293	74.834	123.564
30 Oct. 1926	198.534	28.471	333.741	70.498	146.632
31 " 1925	143.456	42.189	338.570	45.914	109.416
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dekking-percentage
29 Oct. 1927		182.400		***	50
22 " 1927		184.400		***	50
15 " 1927		184.700		***	50
24 Sept. 1927	13.165	24.846	126.006	35.505	51
17 " 1927	13.249	25.344	121.754	38.397	51
10 " 1927	13.209	25.215	115.193	42.613	51
3 " 1927	13.015	26.441	115.046	45.078	51
30 Oct. 1926	12.528	25.741	102.986	41.643	56
31 " 1925	17.019	27.713	91.055	62.105	48
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Basis $\frac{3}{4}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
26 Oct. 1927	151.811	135.773	292.457	56.250	242.704
19 " 1927	151.214	135.539	294.309	56.250	244.809
12 " 1927	151.007	136.272	297.086	56.250	247.518
5 " 1927	151.179	136.989	297.673	56.250	248.252
28 Sept. 1927	151.092	136.505	294.798	56.250	245.424
21 " 1927	150.456	135.629	293.783	56.250	244.076
27 Oct. 1926	152.815	139.069	287.615	56.250	236.820
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-perc. ¹⁾
26 Oct. '27	40.690	52.998	20.966	90.845	35.788	32
19 " '27	47.550	56.177	22.097	99.381	35.425	29 $\frac{1}{2}$ ¹⁾
12 " '27	52.930	53.560	21.830	101.505	34.485	28
5 " '27	57.845	56.728	20.993	109.864	33.939	25 $\frac{1}{2}$ ¹⁾
28 Sept. '27	56.310	50.935	25.696	97.538	34.337	27 $\frac{1}{2}$
21 " '27	56.490	49.800	21.894	100.644	34.577	28 $\frac{1}{2}$
27 Oct. '26	36.715	70.094	17.756	104.850	33.496	27 $\frac{1}{2}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenl. ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen
27 Oct. '27	5.545	1.864	343	56	1.632	7	1.664
20 " '27	5.545	1.864	343	55	1.412	7	1.668
13 " '27	5.546	1.864	343	54	1.339	8	1.690
6 " '27	5.546	1.864	343	54	1.205	8	1.662
29 Sept. '27	5.546	1.864	343	58	1.920	6	1.647
28 Oct. '26	5.549	1.864	339	80	5.334	13	2.160
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. ald. Staat	Schatkistbiljetten ²⁾	Diversen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant	
					Particulieren	Staat
27 Oct. '27	24.850	5.822	24.080	54.700	10.753	33
20 " '27	24.950	5.821	24.219	55.004	10.582	24
13 " '27	25.200	5.820	24.526	55.404	10.697	66
6 " '27	25.400	5.811	24.758	55.887	10.443	19
29 Sept. '27	24.400	5.806	23.733	54.156	10.434	5
28 Oct. '26	35.750	5.494	5.062	54.578	3.945	36
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ Waarvan beschikbaar 463 miljoen. ²⁾ In disconto genomen wegens voorsch. v. d. Staat aan buitenl. regeeringen. ³⁾ Sluippost activa.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 31 October 1927.

De internationale fondsenmarkten hebben in de achter ons liggende berichtperiode geen al te opgewekt verloop gehad. Vooral de beurs te Berlijn heeft een ongeanimeerde stemming aangetoond, welke voornamelijk in het leven is geroepen door de discussies omtrent 's Rijks financiën. De nota, door den heer Parker Gilbert ingediend, in verband met de voorstellen omtrent de hervormingen op onderwijsgebied, vergoeding aan ingezetenen, welke in den oorlog schade hebben geleden, enz. hebben de publieke meening verontrust. Dit was des te eerder het geval, omdat men meende, dat de bedoelde nota zelfstandig door den agent-generaal was aangeboden. Later is gebleken, dat dit geschied was op verzoek van den Duitschen minister van financiën, doch, afgescheiden van de geruststelling, welke deze mededeeling heeft te voorschijn geroepen, heeft men ter beurze toch alle aandacht besteed aan de feiten, welke door den heer Gilbert naar voren zijn gebracht. Een pessimistische geest omtrent de toekomst van Duitschland's financiën is in de nota overheerschend en deze heeft niet nagelaten het algemeene koerspeil aanmerkelijk te drukken. Hierbij kwam de toestand van de geldmarkt, welke nog steeds zeer gespannen is gebleven. De verwachting omtrent een aanstaande discontoverhoging heeft het hare bijgedragen tot een ongeanimeerde tendens. Wel is tegen het slot een licht herstel ingetreden, doch van een aanmerkelijke verbetering kon toch niet worden gesproken.

De markt te Londen heeft een scherpe tegenstelling gevormd tot de houding van de overige beurscentra. De handel in verschillende industriële aandelen is bijzonder groot geweest; op den voorgrond zijn getreden aandelen Imperial Chemical Industries, doch voorts hebben aandelen in kunstzijde-ondernemingen — Courtaulds, British Celanese, enz. — in brouwerijen, aandelen Marconi, etc. sterk de aandacht getrokken. De levendige handel is gepaard gegaan met belangrijke koersverbeteringen van sommige der genoemde fondsen, hoewel winstnemingen tijdelijk groote schommelingen hebben uitgelokt. Ook de beleggingsmarkt is opgewekt geweest; de meeste emissies, welke in de berichtperiode aan de markt zijn gebracht, hebben een goed onthaal gevonden.

Te Parijs is de markt vrij stil gebleven, hetgeen voornamelijk in verband heeft gestaan met het vooruitzicht op vier vacantiédagen, ter gelegenheid van het feest van Allerheiligen. Toch viel wel een bepaalde strooming op te merken. Deze heeft zich voornamelijk bewogen in de richting van belangstelling voor de z.g. „arbitrage" papieren, zoodat Fransche aandelen eenigszins op den achtergrond bleven.

De markt te New York is eenigszins onregelmatig geworden. De berichten uit de kringen van handel en nijverheid maken melding van een langzaam tempo, waarin de opdrachten binnenkomen en men begon zich rekenschap te geven van de mogelijkheid van lagere winsten, dan men aanvankelijk had gedacht. In verband hiermede zijn belangrijke verkooporders ter beurze samengekomen, waardoor een krachtige reactie plaats heeft gevonden. De mate van verkoopopdrachten kan eenigszins worden afgemeten aan de omstandigheid, dat in de achter ons liggende berichtperiode de voorschotten, aan makelaars ter beurze verleend, met ongeveer 90 miljoen dollar zijn verminderd. De geldmarkt is echter ruim gebleven en in financieele kringen verwacht men in dit opzicht geen spoedige verandering, tenzij de ontwikkeling van handel en industrie plotseling groote verbetering zou aantoonen.

Ten onzent heeft een matte stemming de overhand gehad. Toch waren er verschillende afdelingen, welke zich hieraan hebben kunnen onttrekken, terwijl tegen het einde van de berichtweek de algemeene tendens eerder iets beter is geworden. De beleggingsmarkt heeft weinig veranderingen te zien gegeven, doch de richting is bijna voortdurend neergaand geweest. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105 $\frac{1}{16}$, 104 $\frac{3}{4}$, 104 $\frac{13}{16}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99 $\frac{1}{16}$, 99, 99 $\frac{1}{4}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned.-Indië 1926: 97 $\frac{17}{32}$, 97 $\frac{13}{32}$, 97 $\frac{1}{16}$; 5 pCt. Mexico £100—1000 (afgest.): 8 $\frac{3}{8}$, 9, 9 $\frac{1}{8}$; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 105, 105 $\frac{1}{2}$, 105.

Belangrijke schommelingen zijn vooral op te merken geweest in de afdeling voor *suikeraandelen*. In den aanvang van de berichtperiode, toen de geldmarkt voortdurend stijver werd, zijn vooral hier omvangrijke realisaties uitgevoerd, welke in de eerste plaats op aandelen Handelsvereniging „Amsterdam" een krachtigen druk hebben uitgeoefend. De verkoopdrang verminderde echter spoedig, nadat hier te beurze geruchten begonnen te circuleeren, volgens welke aandelen H.V.A. aan de markt van New York geïntroduceerd zouden worden. Klaarblijkelijk heeft toen ook

de intusschen gegroeide contramine door dekkingsaankopen een sterken steun verleend. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 176%, 177½, 178, 177½; Handelsvereniging Amsterdam: 779, 796, 800, 816; Javasche Cultuur Mij.: 406, 414, 416, 414; Kalibagor: 429%, 435½, 442; Marou: 283½, 286, 288; Moormann: 435, 430; Ned.-Ind. Suiker Unie: 298%, 304, 308%, 307½; Poerworedjo: 125, 129½, 128½; Sindanglaot: 465, 480, 471, 475; Suiker Cultuur Mij.: 312½, 316, 319; Tjepper: 786½, 790, 810, 820; Watoetoelis Poppoh: 890, 906.

De afdeling voor *industriële aandelen* is rustiger geweest. Vooral kunstzijdesoorten hebben een kalme ontwikkeling aangetoond, welke vermoedelijk moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat groote groepen, welke tevoren in deze aandelen hadden geopereerd, uit de markt zijn gebleven. De geringe omzetten hebben de koersen bijna niet of slechts voorbijgaand aangetast. Centrale Suiker Mij.: 123½, 123%, 122½; Hollandsche Kunstzijde Ind.: 139%, 142½, 141½, 142½; Jurgens: 236½, 234½, 231½, 231½; Mackubee: 113, 113%, 113; Ned. Gist- & Spiritusfabriek: 405, 399½, 408; Ned. Kunstzijdefabriek: 376½, 383, 388, 385½; Philips Gloeilampenfabrieken: 482, 495, 500; Zweedsche Lucifer Mij.: 346, 349, 357, 348.

De *rubbermarkt* was tamelijk opgewekt; het vooruitzicht op de mogelijkheid van een verscherping van de bepalingen van het plan Stevenson, te zamen met de vermindering van de voorraden te Londen en den vasten rubberprijs hebben er toe geleid, dat in deze afdeling enkele kooporders werden uitgevoerd. Amsterdam Rubber: 288½, 290%, 289½, 293, 292½; Deli Batavia: 234, 241, 245, 244½; Hessa Rubber: 418½, 423, 421; Indische Rubber: 355, 351½, 358; Kendeng Lemboe: 400½, 407, 410, 409%; Lampong Sumatra Rubber: 208, 214, 217, 218; Ned.-Ind. Rubber en Koffie: 330, 326, 332; Preanger Rubber: 177½, 183%, 186%; R'dam Tapanoeli: 146½, 149½, 151; Serbadjadi: 281½, 287½, 295, 293½; Sumatra Caoutchouc: 260, 262½, 265, 264½; Sumatra Rubber: 288½, 294½, 297; Vereenigde Ind. Cultuur Ond.: 192½, 187, 190½; Intercontinental Rubber: 11¼, 11¹⁰/₁₆, 11¼, 11¹⁰/₁₆.

Ook voor *tabaks-aandelen* was de belangstelling tamelijk groot. Weliswaar konden de meeste koersverbeteringen niet volkomen behouden blijven, doch de grondtoon is vast gebleven. Arendsburg: 652, 655, 658; Deli Batavia Mij.: 509, 521½, 519½, 526, 525; Deli Mij.: 459, 467, 463½, 472, 470½; Besoeki Tabak Mij.: 527, 524, 523; Ngoepit: 439, 437, 440, 443; Oostkust: 243%, 246%, 248½, 244%; Senembah: 469, 476, 482, 479.

Petroleumaandelen hebben zich eenigszins op den achtergrond bewegen. Voor het hoofdfonds bestond geen vraag van voldoende omvang, om nadeelige koersverschillen, voortkomende uit aanbod van buitenlandsche zijde, te kunnen verhinderen. In aansluiting hieraan hebben ook de overige petroleumaandelen eenige reactie getoond. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 322%, 321%, 320, 318%; Kon. Petr. Mij.: 345%, 344½, 342, 340½; Perlak Petroleum: 78, 79½, 78½; Peudawa: 17, 16, 15⁹/₁₆; Marland Oil: 34¹¹/₁₆, 33¹¹/₁₆, 32%, 33½.

Voor *scheepvaart-aandelen* bestond doorgaans goede vraag, in verband met de betere berichten van de vrachtenmarkt. Holland-Amerika Lijn: 82, 84, 83½, 82; Java-China-Japan Lijn: 131½, 133, 135%; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 100, 101, 100½; Ned. Scheepvaart Unie: 193½, 195, 198; Nieuvelt Goudriaan: 127%, 129½, 135, 132½; Stoomvaart Mij. Nederland: 197, 192, 197½, 196½.

Mijnaandelen zijn vrijwel verwaarloosd gebleven; de stemming is echter iets beter geworden. Alg. Exploratie Mij.: 58½, 60½, 60%; Billiton 1e Rubriek: 908, 905, 900, 895; Beton Mijnbouw Mij.: 144½, 145½, 143½, 148½; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 70, 70½, 73½; Redjang Lejong: 144, 140½, 142½; Singkep Tin Mij.: 446, 450, 441, 442.

Aandelen in *bankinstellingen* waren kalm en opgewekt van toon. Amsterdamsche Bank: 176½, 178½, 177½, 177½; Incasso Bank: 125½, 125½, 125; Javasche Bank: 344½, 345; Koloniale Bank: 270%, 275, 276½, 275; Ned.-Ind. Handelsbank: 175%, 177½, 176, 179½; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 168, 172½, 171½, 172½; R'damsche Bankver.: 94½, 93%, 95½, 94½; Twentsche Bank: 147, 147½.

De *Amerikaansche markt* bleef ongeanimeerd, in verband met de aanwijzingen uit Wallstreet. American Water Works: 600, 635, 620, 610, 600; Anaconda Copper: 93¹³/₁₆, 93½, 92½; Studebaker: 53%, 54½, 53½; United States Steel Corp.: 137½, 139½, 131½, 129½; Atchison Topeca: 183, 186, 182; Baltimore & Ohio: 118½, 120, 118%; Erie: 62½, 64½, 61½, 59¹³/₁₆; New York Ontario & Western: 37½, 35, 35¹³/₁₆; St. Louis & San Francisco: 110½, 111½, 109; Union Pacific: 184, 186, 185, 184; Wabash Railway: 70¹¹/₁₆, 68¹³/₁₆, 64¹³/₁₆, 63²⁸/₁₆.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

1 November 1927.

De tarwemarkt begon deze week nog in flauwe stemming en verkeerde nog sterk onder den invloed van de zeer groote aanvoeren van tarwe aan de Canadeesche markten. Nu het weder in den laatsten tijd in Canada veel beter is geweest en dus met het dorschen flinke voortgang kon worden gemaakt, terwijl bovendien de wegen in beteren staat waren en voor het vervoer in sterke mate gebruik gemaakt wordt van autotractie, hebben de hoeveelheden tarwe, welke in Canada ter markt werden gebracht, een omvang bereikt, welke vroeger nooit was voorgekomen, zelfs niet in het recordjaar 1925. Blijkbaar kost het onder deze omstandigheden aan den Canadeeschen tarwepool eenige moeite om zulke groote hoeveelheden tarwe af te zetten en tegelijkertijd daling der prijzen tegen te houden. Het was aan het einde der vorige en het begin dezer week duidelijk zichtbaar, dat ook aan de kracht van zulk een verkoop-organisatie grenzen zijn en dat met name het ophouden der prijzen bezwaarlijk wordt, wanneer de aangeboden hoeveelheden te groot worden voor de gelegenheid tot opslag. Ook in Argentinië was de tarwemarkt op 24 October nog flauw. De uitstekende vooruitzichten voor den nieuwen oogst, die onlangs nog weder verbeterd zijn door nieuwen regenval en de omvangrijke uitzaai, welke nog 1½ pCt. grooter is geweest dan in het vorige jaar, hadden die flauwe houding der Argentijnsche termijnmarkten ten gevolge, evenals de dalende Noord-Amerikaansche markten en de beperkte belangstelling in Europa. Spoedig echter trad eindelijk aan de overzeesche termijnmarkten eenige prijsverhooging in, welke uitsluitend beschouwd dient te worden als een reactie op den voortdurend dalenden prijsloop van den laatsten tijd. Reeds in vorige berichten hebben wij bemerkt dat, naarmate de prijs verder daalde, de kans op een herstel toenam, omdat geruimen tijd in sommige Europeesche landen zeer weinig was gekocht en daar nog belangrijke invoer noodig is, terwijl ook in de uitvoerlanden het sterk gedaalde prijsniveau wel eens aanleiding zou kunnen worden tot toename van den ondernemingslust. Toen dan ook op 25 en 26 October te Chicago en Winnipeg aan de prijsdaling een einde kwam en zelfs eenige verhooging plaats vond, traden plotseling enkele landen van het Europeesche continent in sterk toegenomen mate als koopers van tarwe op. Groote zaken werden vooral gedaan naar Duitschland, voornamelijk van Canadeesche tarwe ter verscheping van de Westkust, zoowel als van de Oostkust gedurende de maanden November en December, terwijl ook voor stoomende tarwe meer belangstelling bestond. Nederland en België deden mee aan deze toename der zaken, zoowel met het oog op den doorvoer naar Duitschland als voor binnenlandsch verbruik, doch in Engeland trad in den omzet slechts weinig verbetering in. Portugal kocht eenige spoedige ladingen Hardwinter, hetgeen evenals de Duitsche vraag aan de Engelsche markt wel ten goede kwam, doch tot groote zaken kwam het daar eigenlijk niet. Voornamelijk hieraan zal het wel te wijten zijn geweest, dat op 28 October te Chicago en Winnipeg een deel van het prijs herstel weder verloren ging, hetgeen ook in Europa de stemming weder rustiger deed worden en den omvang der zaken deed afnemen. Op den daarop volgende marktdag echter was men in Noord-Amerika weder zeer vast, maar zooals gewoonlijk in tijden van sterke fluctuaties, heeft ook nu de vaste Noord-Amerikaansche markt van 29 October in Europa slechts weinige aanleiding gegeven om de verhoogde prijzen te betalen. Dat in Engeland in den loop dezer week slechts in beperkte mate het vastlandsche voorbeeld van uitbreiding van den omzet is gevolgd, zal waarschijnlijk verband houden met de groote inkoop, welke eenigen tijd geleden, toen de stemming zoo vast was wegens slecht Canadeesch weder, door Engelsche molens zijn gedaan. Nu echter over het algemeen de kooplust voor tarwe op het vasteland wat beter is geworden, mag waarschijnlijk ook wel spoedig in Engeland, wanneer men eerst die zooveel genoemde groote inkoop verwerkt heeft, weder een uitbreiding der zaken worden verwacht. In Argentinië is eerst op het Noord-Amerikaansche voorbeeld een flink prijs herstel ingetreden, doch bij de uitstekende vooruitzichten voor den nieuwen oogst, heeft die verhooging zich niet kunnen handhaven en ten slotte was Buenos Aires 10 a 15 centavos per 100 KG. hooger en Rosario 10 lager tot 10 hooger dan op den 24sten. Men dient hierbij echter in aanmerking te nemen, dat op dien datum de prijs juist nogal wat was gedaald. Noord-Amerika zakte op 31 October weder eenigszins in, maar het slot was te Chicago toch nog 3 a 3½ dollarcent per 60 lbs. hooger dan een week te voren. Te Winnipeg was October onveranderd, December 1½ en Mei 2½ hooger.

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	31 Oct. 1927	24 Oct. 1927	1 Nov. 1926
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Mais Nov.	Lijnzaad Nov.				
29 Oct. '27	126	83 ³ / ₈	47 ⁵ / ₈	11,90	6,85	14,80	Tarwe (Hardwinter II) ... 1	13,25	13,10	16,10
22 „ '27	122 ⁵ / ₈	83 ³ / ₈	45 ⁵ / ₈	10,90	7,—	15,30	Rogge (No. 2 Western) .. 1	11,60	11,40	13,—
29 Oct. '26	142 ³ / ₄	75 ¹ / ₄	43 ³ / ₈	12,80	5,80	15,40	Mais (La Plata) 2	178,—	178,—	180,—
29 Oct. '25	147 ³ / ₄	74 ³ / ₄	39	12,25	7,90	18,10	Gerst (48 lbs. malting) .. 2	230,—	229,—	216,—
29 Oct. '24	144 ¹ / ₄	107 ¹ / ₄	50 ³ / ₈	15,50	11,60	23,05	Haver (Canada 3)..... 1	12,60	12,60	11,75
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ³ / ₈	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. 1	13,10	13,20	12,15
							Lijnzaad (La Plata) 3	350,—	358,—	390,—

1) per October.

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	23/29 Oct. 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	23/29 Oct. 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	1927	1926
Tarwe.....	69.175	1.815.777	1.364.892	—	39.252	13.842	1.855.029	1.388.734
Rogge.....	11.200	342.918	226.466	—	743	1.411	343.661	227.877
Boekweit.....	—	15.985	18.031	—	67	1.108	16.052	19.139
Mais.....	36.086	1.171.394	744.749	8.346	195.106	87.180	1.366.500	831.929
Gerst.....	19.263	399.644	315.037	500	12.199	9.664	411.843	324.701
Haver.....	4.685	183.950	159.509	—	2.829	2.465	186.779	161.974
Lijnzaad.....	8.179	210.160	192.561	9.730	194.653	174.443	404.813	367.004
Lijnkoek.....	2.079	156.979	213.430	—	—	—	156.979	213.430
Tarwemeel.....	1.285	92.818	91.084	504	35.919	20.525	128.737	111.573
Andere meelsoorten....	279	10.054	13.090	—	—	—	10.054	13.090

Van tijd tot tijd komen uit Australië nog berichten omtrent regenval, doch er schijnen nog altijd streken te zijn, waar nog lang niet genoeg regen is gevallen en dientengevolge loopen de meeningen omtrent de te verwachten opbrengst nog altijd sterk uiteen. Wel schijnt echter te mogen worden aangenomen, dat de oogst vrij wat grooter zal zijn dan in 1925, toen hij ongeveer 13½ miljoen quarters bedroeg tegen 20 miljoen in 1926. Voor de nieuwe wintertarwe der Vereenigde Staten blijven de weersomstandigheden uitstekend en de uitzaai schijnt nogal wat grooter te zijn dan in het vorige jaar. Of het echter juist is, dat die vermeerdering, zooals sommige Amerikaansche berichtgevers beweren, ongeveer 8 pCt. bedraagt, dient te worden afgewacht. Uit Rusland zijn deze week wel weder ca. 100.000 quarters verscheept, doch de hoeveelheden blijven toch van dien aard, dat de in den loop der laatste maanden telkens binnenkomende berichten omtrent het weinig gunstige resultaat van den Russischen tarwe-oogst, wel juist zullen zijn. Van den Donau blijven de verschepingen van tarwe zeer klein en wat de wereldverschepingen aangaat blijft de markt dus geheel beheerscht door Noord-Amerika, waar, zooals reeds in den aanvang van dit bericht werd opgemerkt, Canada vrij dringend aan de markt was. Overigens was het totaal der wereldverschepingen wat kleiner dan in de vorige week, omdat ten slotte de verschepingen van Noord-Amerika eenige vermindering hebben ondergaan.

In rogge heeft de uitbreiding der zaken, welke de vorige week kon worden bericht, geen verderen voortgang gemaakt en zelfs is de omzet in Duitschland weder afgenomen, terwijl in Nederland de vraag voor rogge onbevredigend is. In Amerika is men echter tevreden over de mate, waarin den laatsten tijd Amerikaansche rogge in Europa plaatsing vindt en tevens is men er daar van doordrongen, dat de Europeesche invoerlanden tengevolge van de slechte kwaliteit van een aanzienlijk deel hunner eigen oogsten in dit seizoen veel buitenlandse rogge zullen noodig hebben. Rogge heeft dan ook te Chicago nauwelijks meegedaan aan de prijsdaling, welke de tarwemarkt in het begin dezer week nog onderging en geleidelijk kon eenige prijsstijging plaats vinden, die echter op 31 October weder gedeeltelijk verloren ging. De markt sloot toen 1½ à 1¼ dollarcent per 56 lbs. hooger dan op den 24sten.

Voor mais heeft de Argentijnsche termijnmarkt deze week niet van een vaste houding blijk gegeven. In de meeste Europeesche invoerlanden was ondanks kleine Argentijnsche verschepingen de vraag voor mais teleurstellend en de Argentijnsche verschepers kwamen niet in de gelegenheid groote hoeveelheden in Europa te plaatsen. Wel blijft in Nederland bij voortduring goede vraag voor de binnenkomende Platamais bestaan, doch de prijzen bewegen zich steeds beneden het Argentijnsche niveau, waartoe ook het goedkope aanbod uit België, waar bij het plaatsen der aanvoeren vrij veel moeite ondervonden wordt, bijdraagt. Daarbij onderwindt de Nederlandsche markt tegenwoordig geen steun uit Duitschland, want de beperkte vraag aan den Rijn wordt

gemakkelijk bevredigd door de daarheen onderweg zijnde en de te Mannheim opgeslagen partijen. Zelfs worden deze nog beneden de pariteit der Nederlandsche markt aangeboden. In het allereerste begin der week vond aan de Argentijnsche termijnmarkt eenige prijsstijging plaats, doch later is die weder verloren gegaan. Stijging in de zevrachten heeft echter veroorzaakt, dat in de Europeesche prijzen voor Platamais die prijsdaling nauwelijks tot uiting is gekomen. Ook gaf het aanbod van andere maïssoorten geen aanleiding tot verlaging der prijzen, want Zuid-Afrika vindt voor de partijen, welke het ter verscheping brengt, zonder bezwaar koopers tot hoogere prijzen dan voor Argentijnsche maïs worden genoteerd. Roemenië is zeer spaarzaam met maïs aan de markt en vraagt tevens prijzen, waarvoor in West-Europa slechts bij uitzondering maïs te plaatsen is. De verschepingen uit Roemenië blijven dan ook uiterst klein. In Noord-Amerika heeft de maïsmarkt nog zeer flauwe dagen doorgemaakt, welke weder tot enkele zaken naar Noord-Duitschland hebben geleid, doch later is ook Chicago als reactie op de prijsdaling van den laatsten tijd voor maïs vaster geloopt. Op 31 October trad echter weder een verlaging in, zoodat de markt nog ongeveer ¼ dollarcent per 56 lbs. lager sloot dan een week tevoren. Aan de Argentijnsche termijnmarkten bedroeg de verlaging 5 à 10 centavos per 100 KG.

De gerstmarkt heeft ook gedurende deze week weder weinig belangwekkends gebracht. Aanvankelijk was de termijnmarkt te Winnipeg weder wat flauwer, doch de vaste vrachtenmarkt heeft ten gevolge gehad, dat in de prijzen, welke uit Amerika werden gevraagd, slechts weinig verandering intrad. Aan sommige der Europeesche markten, waarbij Rotterdam en Antwerpen, was spoedige gerst gedrukt wegens groote aanvoeren en onvoldoende vraag, hetgeen de zaken van Noord-Amerika belemmerde. Ook in Duitschland bestond voor gerst niet veel belangstelling en ofschoon op enkele dagen eene verbetering scheen te ontstaan, toen speciaal in Westfalen nog al eenige op Rotterdam stoomende partijen Noord-Amerikaansche gerst werden gekocht, is ook ten slotte naar Duitschland slechts een beperkte omzet in gerst tot stand gekomen. Het verschil tusschen de prijzen voor Donaugerst in Noord-Duitschland eenerzijds en Rotterdam en Antwerpen anderzijds, waarvan reeds in ons vorige overzicht sprake was, is blijven bestaan en dientengevolge komen naar laatstgenoemde havens slechts weinig zaken tot stand en zijn ook de afladingen daarheen klein, terwijl naar Hamburg vrij geregeld bescheiden zaken tot stand komen. Uit Roemenië wordt bericht, dat het aanbod van gerst daar nu zeer klein is, doch tot levendige zaken heeft dat nog niet geleid. Dat ten slotte te Winnipeg de gerstprijzen weer iets is gestegen heeft de stemming nauwelijks verbeterd.

Voor haver is de vraag deze week klein gebleven en in Engeland vooral bestaat voor deze graansoort slechts zeer weinig belangstelling. Speciaal spoedige Platahaver is daar dan ook wat goedkoop te koop gekomen, zonder den

ondernemingslust te doen toenemen. Op het vasteland vindt het overigens niet groote aanbod van haver van den Donau en van Rusland wel geregeld koopers, zonder dat in de prijzen veel fluctuaties optraden, doch de zaken zijn nog steeds van minder beteekenis dan enkele weken geleden het geval was. Wegens de hooge Noord-Amerikaansche prijzen blijven zaken van haver uit de Vereenigde Staten en Canada bij voortdurend van zeer weinig beteekenis.

SUIKER.

In sympathie met Amerika was de stemming voor suiker op de overige suikermarkten slechts aan zeer weinig verandering onderhevig.

In New York waren de noteringen op de termijnmarkt en voor Spot Centrifugals als volgt:

	Sp.	C.	Dec.	Jan.	Mrt.	Mei	Juli
Slot voorafg. week	4.68	2.92	2.95	2.80	2.87	2.96	
Opening verslagweek	4.71	2.96	2.96	2.82	2.88	2.97	
Slot verslagweek	4.68	2.90	2.92	2.80	2.87	2.94	

De ontvangsten in de Atlantische havens der V.S. bedroegen deze week 43.000 tons, de versmeltingen 51.000 tons tegen 75.000 tons in 1926 en de voorraden 203.000 tons tegen 210.000 tons.

Cubasuiker en andere koloniale ruwe suikers werden verhandeld tot ongeveer 2,15/16 d.c. & fr. voor prompten afscheep.

De laatste Cuba statistiek is als volgt:

	1927	1926	1925
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche productie 18 Oct.	4.508.521	4.884.658	5.125.970
Weekontv. afscheephavens	41.243	40.024	21.790
Totaal sedert 1 Jan.—25 Oct.	4.020.090	4.453.962	4.828.244
Weekexport	60.946	72.191	58.288
Totale export sedert 1/1-25/10.	3.493.397	4.008.876	4.328.254
Voorraad afscheephavens	551.013	445.106	500.009
Voorraad Binnenland	346.111	313.176	180.707

In Duitschland werd door de Uitvoer Vereeniging het uitvoercijfer voor het seizoen 1927/28 met 8 pCt. van den oogst vastgesteld, hetgeen volgens Licht's laatste raming dus voorloopig ongeveer 135.000 tons zou bedragen.

In Engeland was de markt na de aankopen van Raffinadeurs verleden week stil, maar prijshoudend. De noteringen op de termijnmarkt bleven onveranderd, behoudens October-termijn, en sloten als volgt:

October 1927 .. Sh. 14/3	Maart 1928 Sh. 15/11½
December „ .. „ 13/11½	Mei „ .. „ 16/2½
	Aug. „ .. „ 16/6

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1927	1926	1925
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Oct.	53.000	72.000	17.000
Tsjechoslowakije 1 Oct.	9.000	44.000	36.000
Frankrijk 1 Oct.	91.000	45.000	51.000
Nederland 1 Oct.	29.000	63.000	17.000
België 1 Oct.	14.000	18.000	18.000
Polen 1 Oct.	4.000	22.000	—
Engeland 1 Oct. geïmpt. suiker	253.000	371.000	300.000
Engel. 1 Oct. Binnenl. suiker	—	—	—
Totaal Europa..	453.000	635.000	439.000
V.S. Atlant. havens 26 Oct.	203.000	210.000	82.000
Cuba 22 Oct.	558.000	445.000	500.000

Totaal 1.214.000 1.290.000 1.021.000

Op Java verkochten de V.I.S.P. nog een restant No. 16 & hooger uit oogst 1927 tot f 14.75 per 100 KG.

De markt voor tweedehands suiker was zeer kalm; aan het einde der week waren noteringen een fractie lager dan aan het begin.

Volgens het „Archief“ bedraagt de ditjarige totale suikerproductie van Java 38.018.728 pikols of 2.348.037 metrieke tons, hetgeen een toename beteekent van 18.6 pCt. vergeleken met 1926, toen de opbrengst 32.100.000 pic. of 1.983.000 tons bedroeg tegen 37.237.000 pic. of 2.300.000 tons in 1925. De aanplant bedroeg dit jaar 261.140 bouws tegen 253.245 bouws en 250.885 bouws in 1926 en 1925. Voor 1928 is de aanplant 272.594 bouws of 4.4 pCt. meer dan dit jaar. Het rendement (pics. Hoofdsuiker per bouw) bedroeg dit jaar in doorsnee 145.60 tegen 126.70 en 148.20 in de beide voorgaande jaren.

Ook hier te lande bleef de markt deze week kalm, doch prijshoudend gestemd. De noteringen varieerden hoogstens f 1/8. De markt sloot kalm op de volgende prijzen:

October ongeveer f 16½; December ongeveer f 16½; Maart ongeveer f 17½; Mei ongeveer f 17½; Augustus ongeveer f 17½.

De omzet bedroeg deze week ongeveer 3900 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 26 October 1927.

Gedurende het grootste gedeelte van de afgelopen week bleven prijzen van Amerikaansche katoen geleidelijk dalen, zooals sedert de vorige maand reeds het geval is geweest. Het schijnt wel, dat dit om dezen tijd van het jaar, wanneer het grootste gedeelte van den oogst geplukt wordt, meermalen voorkomt, speciaal nu de industrie zoo weinig afneemt. Het Ginnens Bericht op jl. Dinsdag gaf als hoeveelheid geginde katoen op 17 October jl. iets meer dan acht miljoen balen aan. Dit cijfer is natuurlijk kleiner dan in de laatste beide jaren, die om hun groote oogsten bekend zijn, doch groter dan in 1924. Men vestigt er de aandacht op, dat de pluk dit jaar door weersomstandigheden eenigszins verlaat kan zijn, zoodat in verband hiermede de hoeveelheid geginde katoen kleiner zou kunnen zijn, dan anders in een normaal seizoen het geval zoude zijn geweest. Als gevolg van het Ginnens Rapport werd er veel gekocht en prijzen stegen circa 40 punten, waardoor de daling van de laatste dagen weer werd ingehaald. In Egyptische katoen is weinig verandering gekomen, doch is over het algemeen iets goedkooper dan een week geleden.

Garenprijzen zijn in overeenstemming met ruwe katoen iets lager dan een week geleden en er valt weinig bemoeigends voor spinners te rapporteeren. In de geheele Amerikaansche industrie zijn weinig teekenen, die op een vernieuwde activiteit wijzen, met uitzondering van enkele zaken in „Extra Hards“. Doubleurs rapporteeren een vernieuwde belangstelling voor getwijnde bundlegarens, doch tot nu toe treden geen bepaalde zaken op den voorgrond. In de Egyptische sectie zijn producenten over het algemeen meer tevreden. Er zijn niet veel nieuwe zaken gedaan, met uitzondering van enkele gevallen, doch spinners en doubleurs van de fijnere nummers zijn goed bezet en hebben met nieuwe zaken nog geen haast.

Tot de publicatie van het Ginnens Bericht valt er over de doekmarkt weinig nieuws te melden. Indië toont misschien wat meer belangstelling en hoewel er van een algemeene vraag nog geen sprake is, beginnen enkele firmas meer naar prijzen te informeeren, terwijl in enkele gevallen zelfs zaken tot stand zijn gekomen, hoewel de marges zeer gering worden genoemd. Andere Oostersche markten toonen weinig teekenen van verbetering. Men moet nu maar afwachten, wat katoen zal doen en of Amerika in verband met het Ginnens bericht in staat zal blijken te zijn hoogere prijzen te bedingen. Momenteel hebben zij een vasten invloed op de markt en prijzen kunnen zich handhaven.

Liverpoolnoteringen	Oost. koersen	18 Oct. 25 Oct.
	19 Oct. 26 Oct.	T.T. op Br.-Indië 1/5½ 1/5½
F.G.F. Sakellaris	19,00 19,00	T.T. op Hongkong 1/11½ 1/11½
G.F. No. 1 Oomra.	8,60 8,65	T.T. op Shanghai 2/6 2/6½

KOFFIE.

Op de buitengewoon vaste stemming in de laatste dagen van de vorige week, volgde in de eerste helft der afgelopen week een kleine reactie, waarbij de prijzen voor kost en vracht, prompte verscheping, in Brazilië 1/- à 2/- per cwt. inzakten. In overeenstemming hiermede daalden de noteringen aan de verschillende termijnmarkten. Ten onzent gaven de prijzen van het Gemengd contract ongeveer 1½ à 1¼ ct. per ½ KG. toe, doch daarna herstelden zij zich wederom grootendeels en bij het afsluiten van dit bericht staan zij dooreen slechts ongeveer ¼ ct. lager dan een week geleden. Na de felle en zeer snelle rijzing, welke in het vorig bericht werd vermeld, was deze kleine terugslag overigens niet meer dan natuurlijk. Ook Nederlandsch-Indië was met de Robusta-aanbiedingen iets gemakkelijker en op het oogenblik zijn de vraagprijzen, zoowel voor Palembang Robusta als voor W.I.B. f.a.q., ongeveer ½ à 1 ct. beneden die van verleden week.

In loco, waarvan de officieele noteringen inmiddels met 1 ct. verhoogd waren, was de afzet ditmaal minder levendig, hoewel voor directe behoefte regelmatig werd gekocht.

Nieuws van beteekenis was er deze week niet. Berichten over belangrijke schade, door regen toegebracht aan den loopen Santos-oogst, voor zoover die in September nog niet bereid was, houden aan. Het is naar aanleiding daarvan thans wel als zeer waarschijnlijk aan te nemen, dat, evenals vier jaar geleden, een gedeelte geheel is verloren gegaan en de rest door regenschade heeft geleden. In hoeverre de raming van de totale opbrengst dientengevolge zal moeten worden gewijzigd, valt vooralsnog niet na te gaan, en berichten, die ongetwijfeld binnenkort hierover wel uit Brazilië zullen worden ontvangen, dienen dan ook als gewoonlijk met groot voorbehoud te worden aanvaard. Volgens tele-

grammen, in de laatste dagen uit Brazilië ontvangen, heeft ook de bloei van den volgenden oogst door de zware regens geleden en heeft een belangrijk gedeelte van de vrucht zich daardoor niet kunnen zetten. De algemeene opinie daar te lande schijnt dan ook te rekenen op een kleinen volgenden oogst.

Ook van Salvador en van Guatemala wordt gemeld, dat hevige regens invloed hebben gehad op den oogst, die thans voor een deel reeds in bereiding is en voor de rest nog te velde staat. In Salvador zouden zij bepaald schade hebben toegebracht en in Guatemala zouden zij het rijpen van de vrucht hebben vertraagd, terwijl zij bovendien de wegen aldaar in een zoo slechten toestand zouden hebben gebracht, dat het practisch onmogelijk is om de koffie, die gereed is voor de pelling, naar de daartoe bestemde inrichtingen te vervoeren.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 96/- a 98/- per ówt. en van dito Prime ongeveer 99/6 a 101/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 64/6 a 65/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië, zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, November-verscheping, 34½ ct.; Palembang Robusta, December verscheping, 34½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, November verscheping, 43½ ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De loco-notering voor Superior Santos werd verhoogd van 58 op 59 ct. per ½ KG., terwijl die van Robusta van 45 op 46 ct. werd gebracht.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
1 Nov.	52½/8	51½/8	50½/8	—	43¼	42½/8	41½/8	40
25 Oct.	48½/8	47½/8	46½/8	—	43¾/8	42	41½/8	40½
18 „	45½/8	44½/8	43½/8	—	40¾	39¾	38½/8	38
11 „	45½/8	44½/8	43½/8	—	39¾/8	38½/8	37½/8	37½

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
31 Oct.	\$ 13,45	\$ 13,33	\$ 13,22	\$ 13,10
24 „	„ 13,86	„ 13,74	„ 13,60	„ 13,50
17 „	„ 13,13	„ 13,05	„ 12,92	„ 12,84
10 „	„ 12,80	„ 12,70	„ 12,53	„ 12,44

Rotterdam, 1 November 1927.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (No. 7)	Prijs	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
31 Oct. 1927	391.000	23.350	966.000	30.500	5 ⁶³ / ₆₄
24 „ 1927	357.000	23.275	1.071.000	30.000	6
17 „ 1927	327.000	22.600	903.000	27.400	6
30 Oct. 1926	318.000	23.025	680.000	25.000	6 ²⁹ / ₃₂

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
29 Oct. 1927	138.000	1.585.000	258.000	3.648.000
30 Oct. 1926	81.000	1.639.000	197.000	2.723.000

1) In Reis.

THEE.

De afgelopen week gaf op de theemarkt weinig nieuwe gezichtspunten te zien. Er viel op de Londensche veilingen een goede belangstelling te constatareeren, die voornamelijk gericht was op de gewone- en middensoorten. Deze konden dan ook meermalen een klein prijs-avance boeken, waartegenover de betere kwaliteiten soms iets gemakkelijker van de hand gingen.

Men is in afwachting hoe de verdere Britsch-Indische oogst over October, zal uitvallen, terwijl men hier in Amsterdam in afwachting is van de veiling van 3 November, die — zooals bekend — een aanbod te zien zal geven van ca. 13.000 kisten. Ned.-Indische thee.

De aanvoeren hier zijn nog klein, zoodat voor de veiling van 24 November een iets kleiner aanbod verwacht wordt. Amsterdam, 31 October 1927.

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt was de afgelopen week vast, speciaal van de St. Lawrence. Van de Northern range werd ook meer bevracht en de vrachten vertoonden over de geheele linie een aanzienlijke stijging. Van Montreal werden ongeveer 20 booten gedaan per einde October en November belading en werd tot 15 cents per 100 lbs. betaald naar Rotterdam direct, 19 cents per 100 lbs. en 4/- per qtr. naar Lissabon, 18/19 cents naar de Middellandsche Zee en 19½ cents naar Kopenhagen. Van de Northern range was de meeste vraag naar tonnage voor volle ladingen naar Bremen en werd hiervoor 15½ tot 16 cents betaald voor November/December belading. De Golf van Mexico bleef tamelijk kalm. Naar Antwerpen/Rotterdam is 16 cents te bedingen per November en December.

De suikervrachtenmarkt van West-Indië was kalm. Er werden eenige booten bevracht ter dekking van de verkopen van den ouden oogst en werd 17/- per November betaald voor booten van 6/6500 tons.

De North Pacific bleef levendig. Een 15-tal booten werd bevracht voor belading per November/Januari tegen vrachten varieerend van 32/6 tot 33/- naar gelang van grootte. Tegen het einde der week werd de markt iets kalmer.

Van de La Plata was een flinke vraag naar tonnage en er werden over 30 bevrachtingen gedaan. De vrachten zijn voor alle posities tot einde December gestegen. Van boven La Platahavens naar Antwerpen of Rotterdam direct werd 22/- betaald voor November verscheping en 22/- naar de volle range U.K./Continent per December. Voor nieuwe oogstbelading is de markt iets kalmer en de vrachten zijn nagenoeg onveranderd gebleven.

De chilisalpeter vrachtenmarkt was veel kalmer. Voor wilde tonnage is momenteel zeer weinig vraag, behalve een order voor Nov./Dec. voor een kleine boot naar het Continent, incl. Rouaan tegen 28/6. Met uitzondering van booten, die onderweg zijn naar de Westkust van Zuid-Amerika, is geen tonnage voor salpeter te krijgen ten gevolge van de verbetering van de vrachten van La Plata. Maandelijksche partijen werden geboekt Juli tot December 1928 naar Antwerpen/Rotterdam/Bremen/Hamburg tegen 26/-.

De markten van het Oosten bleven kalm, doch de vrachten zijn vast en in sommige gevallen zelfs geneigd tot stijgen. Van Wladiwostock is een flinke vraag naar tonnage voor boonen op basis van 34/- naar Rotterdam of Hamburg. Australië bleef kalm. Handige tonnage kan worden geplaatst voor nieuwe oogstbelading tegen 40/- van West-Australië, 43/9 van Zuid-Australië/Victoria/Sydney naar Middellandsche Zee/U.K./Continent, doch noch reeders noch bevrachters zijn geanimeerd.

De Donau was kalm, doch werden niettemin verscheidene booten bevracht op basis van 15/9 tot 16/3 naar gelang van grootte. De Zwarte Zee is flauw gestemd. Er wordt 11/9 betaald naar het Continent.

De vrachten van de Middellandsche Zee bleven vast en er werd flink bevracht. De voornaamste ertsafsluitingen zijn: Melilla/Rotterdam 4/10½, Ardrossan 7/-, Algiers/Newport 6/9, Benisaf/Rotterdam 4/9, Hornilla Bay/Newport 7/3. Fosfaat betaalde: Sfax/Garston 11/-, Sfax/Calais 5/9, Tunis/Rotterdam 7/1½.

De uitgaande Engelsche kolenvrachtenmarkt was levendig. Van Zuid-Wales werd betaald: Havre 3/6, Port-Said 10/-, Alexandrië 10/3, Las Palmas 9/-, en van de Oostkust: Stettin 5/9, Amsterdam 4/3, Rouaan 3/7½, Buenos Aires 13/3.

RIJNVAART.

Week van 23 t/m. 29 October 1927.

De aanvoeren van zeezijde waren over het algemeen middelmatig. De aanwezige scheepsruimte overtrof de vraag, zoodat de toestand de geheele week tamelijk gedrukt bleef. De ertsvrachten bedroegen f 0,35 met ¼ en f 0,45 met ½ lostijd.

Naar den Bovenrijn betaalde men gemiddeld f 0,90 a f 1 per last met verkorten lostijd. Het sleeploon werd gecoördineerd volgens het 35 cents Tarief. De waterstand bleef vallend, zoodat naar den Bovenrijn op beperkt diepgang werd afgeladen. De algemeene toestand in de Ruhrhavens bleef ongewijzigd.